

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec 2:20
 za Nemčijo celoletno . . . 28.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec 2.—
 V upravi prejeman mesečno . . 1:80

Sobotna izdaja:
 za celo leto K 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Inserati:
 Enostolpna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 za enkrat po 3) v
 za dva- in večkrat . . . 25,,
 pri večjih naročilih primaren popust po dogovoru.

Poslano:
 Enostolpna p. tivrsta po 60 vin.
 Izhaja vsak dan, izv. emši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nestranskih pism se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštno uravnilišče avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Težke naloge.

Težke so naloge, ki jih vojska naklada prizadetim državam in narodom. Z orjaško silo te težave nosi tudi naša Avstrija. Skrbeti ji je za zadostno obrambno vojno silo in za upravnno gospodarstvo, da ž njim preživlja armado in da oskrbuje živež tudi drugemu prebivalstvu.

Ker pa je pričakovati, da nam vendar le enkrat posije solnce miru, zato treba že sedaj gledati in pripravljati dela za čas po vojski. — Pred vsem se ne smemo vdajati slepilo, da bo naenkrat vse dobro, ko nastopijo mirni časi. Taka vojska, kakor jo sedaj vodi naša država, zapusti sledi, ki se tudi v daljši dobi mirnega razvoja ne izbrisejo. Pred vsem bo treba v Avstriji urediti notranje politične razmere. Poskrbeti bo treba za delaven parlament, ki bo kos velikim nalogam, ki ga čakajo. Najpoglavitejša naloga državne zbornice bo gospodarska, ker nikar ne mislimo, da bodo po sklenjenem miru kar prenehale karte za razna živila.

Na polju produkcije, trgovine in kredita, gospodarske in socialne politike bo treba obvladati naloge, ki je bilo v primeri z njimi parlamentarno delo zadnjih desetletij le otročarija. Treba bo na novo temeljito poskrbeti za sredstva, da se naša zemljišča zopet docela obdelajo, treba bo delavcev, semena, gnojil; obnoviti se bodo morali stroji, nabaviti bo treba strovin za našo obrt in milijone delazmožnih mož zopet privaditi plugu, obrti in tovarni. Ne bo mnogo drugače, kakor če bi se milijoni ljudi kam naselili in iznova pričeli z urejevanjem svojega gospodarstva.

Državo čakajo velike naloge, da v prejšnji stan postavi opustošena mesta in pokrajine, da zagotovi oskrbnino neštetim invalidom, vdovam in sirotam.

Kake naloge glede davčne preosnove čakajo državo, lahko iz naštetega sprevidimo. Davčna bremena bo treba enakomerno in pravično razdeliti na vsa ramena in jih tako urediti, da vsled njih ne bo onemogla narodno-gospodarska moč produktivnih stanov. Zasebno gospodarstvo bo le nekaj del državnega gospodarstva.

Za vse to bo treba zastopnikov v parlamentu, ki bodo morali biti v vsakem pogledu moške na svojem mestu. — V veliko pomoč državi bo dobro urejeno deželno gospodarstvo po raznih kronovinah in združeno gospodarstvo, ki je združeno v gospodarskih združnih organizacijah.

Skrb in delo za vsakdanji kruh bo torej v bližnjih letih prva in glavna naloga države, dežel, združnih organizacij in posameznikov, vsa druga vprašanja za dolgo dobo let ostanejo bolj v ozadju.

Te naloge se moramo že sedaj zave-

dati tudi Slovenci, ako nam je na tem, da junško preživimo in preborimo sedanja in bodoče gospodarske krize. V prvi vrsti nam zato treba duševnih vrlin: versko-nravnega mišljenja in življenja, ki je podlaga dušnemu in telesnemu zdravju, marljivosti, vstrajnosti, žilavosti, pogumu. Pred vsem pa nam treba sloge in bratske edinstnosti. Nikdar nismo žive zavesti skupne narodnosti tako potrebovali kakor sedaj in kakor jo bomo rabili po vojski.

V tem oziru mora V. L. S. kot najmočnejša biti vsem drugim za zgled. Krize, ki se zadnjih par let pojavljajo v S. L. S. na političnem in gospodarskem polju, naj bodo zrelostna poskušnja za naše somišljenike, ki naj pokažejo, da poznajo skupno nalogo sedanjih dni in vse osebne in strujarske ozire podvržejo skrbi za blagor naroda.

To posebno poudarjamo z ozirom na neprijetne dogodke povodom zadnjega zborovanja »Zadružne zveze«, o katerem so tudi v nemške, nam Slovencev neprijazne liste zašla potvorjena poročila. — Naši nasprotniki, tuj in domači, že ne morejo več po svojih glasilih prikrihati škodoželjnega veselja ter žive v nadi, da se bo razkol med nami dal težko preprečiti. Ne napravimo jim tega veselja, ker bi bilo to nam pa tudi njim, to je skupnemu narodu v usodno kvar.

»Zadružna zveza« je gospodarska koncentracija za zbiranje narodnega našega imetja in za skrbno in razumno gospodarjenje z vlogami. Ta zveza predstavlja organizacijo naših gospodarskih sil; čim močnejša bo, tem bolj ji bo pot odprta na svetovni denarni trg, tem več gmotnih koristi bo donajala narodu. — Zato živimo v trdni nadi, da se nespornost, ki se je pojavilo pri zadnjem občnem zboru »Zadružne zveze«, po medsebojnih dogovorih zopet vzravna.

Tudi našega naroda čakajo po vojski težke gospodarske naloge; te pa nam bodo bistveno olajšane z močno gospodarsko združno organizacijo, ki ima pod svojo streho združene vse slovenske pokrajine. Zdravi instinkt ohranjenja samega sebe in skrb za obstoj naroda naj gaz napravi pametnemu, prijateljskemu dogovoru. — Ne samo danes, naš narod bi rad živel tudi — jutri.

Poglavje o goriških beguncih.

Oj vdova tožna zapuščena,
 ti mati toliko sirot,
 s krvjo, solzami napojena,
 ki bol poznaš, le nič dobrot.

Te besede slavnega našega pesnika Gregorčiča se dajo po pravici obrniti

na sedanjo našo tužno vsled vojske po sovražniku opustošeno in po večini evakuirano Goriško.

Goriška okolica in Vipavska dolina, ki je bila, rekel bi raj slovenske zemlje in kateri so veljale besede pesnika Gregorčiča:

Pod trto bivam zdaj
 v deželi rajskomili.

Tu zelen dol in breg,
 tu cvetje že budi se,
 tu ptičji spev glasi se,
 gore še krije sneg —

stoji pred nami opustošena in zapuščena. Ljudstvo, katero je prej tam živele veselo v obilnosti in blagostanju se nahaja, kar ga ni nastanjenega v begunskih taboriščih, sedaj razkropljeno po raznih avstrijskih deželah v zaledju posebno na Kranjskem in Štajerskem, mnogi kateri so bili nenadno zajeti po sovražniku, se nahajajo celo v Italiji kot interniranci.

Iz navedenega je samoposebi umljivo da mnogokrat člani ene in iste družine ne vedo eden za drugega.

Trpljenje in bedo ubogih beguncev ob evakuaciji si zamore prav predstavljati le tisti, kateri je sam to izkusil.

Neizbrisno mi ostane v spominu ta-le slika iz meseca avgusta pretečnega leta:

Po cesti gredo žalostne procesije beguncev, katerim se je posrečilo rešiti poleg golega življenja komaj najpotrebnejše stvari, otožnih skoro obupanih obrazov z vidno globoko boleščjo zapuščajoč svoj dragi rodni dom, matere z nedoraslimi otroci tupatam vedeč domačo živino: kravo ali prašiča, katero se je v poslednjem hipu dalo rešiti, se pomikajo počasi, ker se morajo umikati vojaškim četam in trenu, proti železnični postaji določeni za odpeljavo begunskih transportov.

Rešena domača živina je bila ubogim beguncem le v oviro, ker s seboj v vlak je niso smeli vzeti, zato so bili prisiljeni po več dni čakati, da se jim je posrečilo isto oddati mnogokrat za slepo ceno, samo da so se je iznebili. Posebno drago kupljeni prašiči (8—12 K kilogram) so se dajali pod sramotno nizko ceno po 12, 30 do 50 K komad, dočim je resnična vrednost znašala do osemkrat toliko.

Onim begunskim družinam, ki so imele zadostno zalogo živil oziroma denarnih sredstev, je bila dovoljena naseilitve v poljubnem kraju izven območja goriškega okr. glavarstva.

Kakor je prej prebivalstvo goriško bilo prepričano, da sovražnik ne bode mogel zavzeti soške bojne črte in Gorice vsled tega je tudi vstrajalo na svojih domovih do zadnjega hipa ne zmenječ se za sovražno obstreljevanje s šrapneli in granatami, kateremu je bilo vedno izpostavljeno tik bojne črte, tako je tudi zdaj se vdajalo pričakovanju, da naša slavna armada zopet zavzame soško bojno črto in iztrga Gorico iz sovražnikovih rok v najkrajšem času in so se zato mnogi umaknili le do bližnjih neevakuiranih vasi, čakaje da se mogoče v kratkem zopet vrnejo na svoje kraje.

Najbližje ob bojni črti se nahajajo občine, katerih evakuacija tedaj še ni dosegla so bile prenapolnjene z begunci in njihovim rešenim blagom, kateri potem, ko so izprevideli da na skorajšnjo vrnitev v domači kraj ni upanja, in na pritisk pol. oblasti in orožništva so polagoma zapuščali navedene kraje idoč v begunska taborišča oziroma katerim so razmere dopuščale, v razne kraje na Kranjsko in Štajersko mnogi so se tudi ustavili v goriškem in sežanskem glavarstvu.

Mnogokje in v največ slučajih so bili goriški begunci med svojimi slovenskimi brati na Kranjskem dobrosrčno in s sočutjem sprejeti ter so jim šla slavna obč. zastopstva č. gg. duhovniki kakor tudi prebivalstvo samo (posebno v vipavskem okolišju) kolikor mogoče na roko glede aprovizacije z živil, stanovanj in v drugih raznih zadevah.

Teh dobrot, izkazanih jim v največji sili, ubogi naši begunci ne bodo pozabili nikoli, svojih dobrotnikov se bodo vedno hvaležno spominjali in bode to močna okrepitev slovenske vzajemnosti v zavesti, da na Primorskem, Kranjskem, Štajerskem in Koroškem prebiva edeninsti narod slovenski, čeprav ločen po deželnih mejah, to bode v spodbudo posebno slovenskemu prebivalstvu, borečemu se za narodno stvar ob jezikovnih mejah.

Toľiko bolj žalostno je pa dejstvo, da v nekaterih krajih po Kranjskem begunce smatrajo kot nepotrebno nadlego, prezrli pri tem koliko so nesrečni begunci žrtvovali in korist domovine, da se njih sinovi in moške z levjo hrabrostjo borijo na vseh bojiščih, jih zapostavljajo za domačim prebivalstvom in če-le mogoče pri aprovizaciji prezirajo, kar bedo beguncev še povečuje in je podlaga nekaki skriti mržnji do prebivalstva druge dežele, kar bode žal pozneje skoro gotovo rodilo slabe politične posledice.

LISTEK.

Jubilejna številka „Dom in Sveta“.

»Dom in Svet« 1917. Uredil dr. Izidor Cankar, 1. in 2. številka. Ob tridesetletnici.

Dr. Frančišku Lampetu je posvečena jubilejna številka »Dom in Sveta«, temu velikemu idealistu, ki je list ustanovil. Dolga je pot, katero so prehodili s pokojnikom »Dom in Svetovi« prijatelji v tridesetih letih — in »Dom in Svetovi« prijatelji niso samo tisti, ki pišejo vanj in mu dajajo od svoje srčne krvi, ampak tudi tisti, ki ga ljubijo in z ljubeznijo zasledujejo vsako gibanje naših domačih sil — dolga je bila pot do tridesetletnice.

»Tisti Lampe — piše dr. Krek v svojem spisu »Dom in Svet živi« — ki nam je v svojih filozofskih delih odkril globine svojega duha, tisti Lampe, ki je v bogoslovnih spisih trajno obogatil naše slovtvo, tisti Lampe, ki je dobil časa, da je v nemal, navduševal, vodil študente, bogoslovce za leposlovno delo — ta dr. Lampe nam je ustvaril »Dom in Svet«. In dr. Izidor Cankar, ki je napisal uvodno posvetitev dr. Frančišku Lampetu, pravi: »Dr.

Frančišku Lampetu posvečujemo ob tridesetletnici »Dom in Sveta« to knjigo. Njegova je. On je prvi mislil na njo in ob času, ko so bile zvezde slovtvu manj prijazne; ko se o umetnosti še skoraj ni vedelo, ali je. Zamislil je to knjigo vse lepšo, toda če ni popolna, je vsaj dovolj verna slika sodobnega slovtva; in kar je dobrega v njej, je tudi njegovo delo. Njegov duh jo preveva. Njegova čista in iskrena ljubezen do resnice in lepote, njegova živa želja, da pridri našim izmučenim srcem ta skrivnostna moč, ta rosa iz večnosti, jo je pisala. Frančišku Lampetu, ki »Dom in Sveta« ni ustvaril, ki je marveč od lastnega življenja vzel, da ga je njemu dal, bodi posvečena ta knjiga. Njegova je. »Otroško lepi so ti spomini na dr. Frančiška Lampeta. Prelat Andrej Kalan piše v svojem spisu »Ustanovitelj Dom in Sveta«: »Kadar je ob vsakem novem letu prinesla marijaniška prednica, S. Ladvina, direktorju Lampetu kot novoletno darilo krasno vezan letnik »Dom in Sveta«, ga je vzel Lampe z nežnim veseljem v roke, božal je knjigo, kakor oče svojega novorojenca, listal je po njem in ga položil k prejšnjim letnikom z radostnim nasmehom: »Veliko duševnega dela je v njem!« —

Res veliko duševnega dela je v

njem, veliko duševnega dela je tudi v tej tridesetletni številki.

Dr. Krek piše (»Dom in Svet živi«): »Lepa je bila mladost našega gibanja, vesela, cvetoča, ki pa je seveda že po svoji naravi nosila na sebi tudi razne hibe, ki so zveze z mladostjo. Ko jo preiščujem, se mi vendarle ne toži za njo. Rad sem jo imel, to mladost, toda ne dal bi zanjo kljub vsem prevaram in zmotam, kljub marsičemu, kar je pomanjkljivega, izkušenj, katere je prinesla s seboj. Zorimo pač ne samo z uspehi, ampak tudi s porazi in zmotami.«

In dr. Izidor Cankar je zapisal na čelu jubilejne številke, kot program »Dom in Svetovcev« besede: »Po resnico pojdemo k mnogoterim ugankam umetnosti in življenja in nič drugega nečemo od nje, kakor da je resnična. Lepoto bomo iskali, kjerkoli jo zasluţimo v kateri izmed pre mnogih njenih oblik, ne drzujemo se ji predpisovati, da bodi taka ali drugačna, a da je vsa lepa, to hočemo od nje. — Umetnost nam tudini idol, ki ga molimo. Živ organ življenja je in je le toľiko vredna, kolikor življenju sluţi. Času koristi, kolikor večno veljavnega ustvari. V tej suţenski sedanjosti, v tej srčni stiski našega naroda in dušni onemoglosti človeštva tudi zanjo ni vaţnejše-

ga dela, nego da oznanja z besedami, ki so ji dane, osvobojujočo moč resnice boţje in veselo prostost krščanskega npravnega zakona.«

Zvesti »Dom in Svetov« veteran F. S. Finţgar, vedno mladi pesnik »Svobodnega solca«, pa kliče: »Pojdi torej, »Dom in Svet« — ne več samosrajčnik, ne več boječ mladec — ti tridesetletni moţ, pojdi moško v svet z vedrim čelom, vdinjan samo resnici, pravici in lepoti: S teboj gre zvesta falanga starih in mladih Dominsvetovcev.«

Res precejšno število jih je prišlo »Dom in Svetovih« delavcev, da prispevajo tridesetletni številki. Kljub temu, da jim je bil prostor tesno odmerjen, so morali nekateri prispevki zaradi preobilice gradiva počakati za prihodnjo številko. Andrej Kalan, Viktor Steška, dr. Jan. Krek, dr. Izidor Cankar, Fr. S. Finţgar, Ivan Grafenauer, dr. J. Gruden, Detela, Ksaver Meško, Ivan Cankar, dr. Ivan Pregelj, Stanko Majcen, Narte Velikonja, France Bevč, Vencoslav Belč, Sardenko, Joža Lovrenčič. Na klasične verze spominja prizor »Vrni se!« in dr. J. Debevec, ki je stopil to pot iz pekla, vic in nebes h Homerju, dr. Knific in dr. Lenard. —

Teţko je poseči v vse podrobnosti,

Zdaj je primeren čas, da se prebivalstvo slovenskih dežel medsebojno osebno spozna in vzljubi (kar je potrebno tudi z ozirom nato, da so Kranjci dosedaj o Goričanih bili nezadostno poučeni in so le-te kratkoma mnogi prištevali za Italijane čeprav goriško prebivalstvo za Kranjce ne zaostaja niti v političnem niti v gospodarskem oziru) in ravno sedaj je prilika, da oni, kateri so toliko srečni, da so ostali na svojih domovih, izkazujejo svojim nesrečnim bratom krščansko ljubezen in dela usmiljenja.

V toliki nesreči, ki je goriške begunce zadela se tolažimo z upanjem, da se bodo naši slavni, preizkušeni armadi in armadam zaveznikov, kakor so na drugih bojiščih dosegli sijajne uspehe svoje neprekosljive hrabrosti, tako tudi proti zahrbtnemu Italijanu in posebno na soškem bojišču posrečilo dokazati svojo moč in nepremagljivost ter ga zapodijo daleč v njegovo deželo nazaj in osvobodijo zasedene dele naše Primorske dežele zopet pod slavno avstrijsko žezlo, ker laškega odrešenja primorsko prebivalstvo in posebno še slovensko ljudstvo si ni želelo, si ne želi in po njem hrepenelo nikoli ne bo, pač pa se bodo temu laškemu gospodarstvu do skrajnosti svojih sil vedno upirali.

Takrat, ob toliko zaželjenem miru, se bodo goriški begunci, sedaj razkropljeni po vseh vetrovih, zopet veselo vrnili na svoje domove in bodo pozabljene mnoge prestane težave in trpljenje in takrat se bodo še z večjim navdušenjem reklo s pesnikom:

Domovje moje, Avstrija,
ti biser vsega si sveta,
le zate, zate rad živim
in le po tebi hrepenim.

Ko bi v izbiro dal mi Bog
naj dom poiščem si okrog
ne dvomil bi ter rekel koj:
O Avstrija, ti dom si moj!

R. P. begunec in vojak.

Iz slovenskih naselb in v Ameriki.

(Izvirni dopis »Slovenca« iz Amerike.)

Najstarejša slovenska naselbina v Clevelandu je Newburg. Prvi Slovenci so prišli semkraj pred 30 leti. Prvi slovenski priseljenci so stanovali pri Slovaki ali pa drugih Slovanih. Šele čez nekaj let po prihodu prvih moških je prišla prva ženska in od tedaj naprej — kakor pravijo — so bili tudi Slovenci v Clevelandu ljudje, preje pa so bili samo možje. Ko je enkrat žena, ki še dandanes živi v Colinwoodu, pokazala pot iz daljne kranjske dežele v novo »Obljubljeno deželo«, so kmalu za njo prišle še druge. Vsaka se je napatila na daljno pot z velikimi nadami in upi in s prijeto mislijo, da bo stanovala v velikem mestu, še veliko večjem kakor je Ljubljana. A že na poti je marsikateri začel pogum upadati. Ni vedela poprej, kakšen siromak je človek, če čisto nič ne ume jezika onih ljudi, med katere ga usoda pri-

treba ti je vzeti samemu jubilejno, tridesetletno številko — velika je, obsega 80 strani — pa čitati, misliti in uživati. Videl boš, da je »Dom in Svet« res glasnik slovenskega hrepenenja in trpljenja, močnega trpljenja in hotenja slovenske umetnosti. — Tudi vnanja oblika »Dom in Svetove« jubilejne številke ti pove čisto jasno, da je »Dom in Svet« v resnici ime in glas dobrega umetnostnega lista. Dr. Mantuanijev članek nas vpelje v tisto dobo slovenske umetnostne zgodovine, ki je označena z imenom bratov Šubicev. Le poglej te risbe, poglej to življenje, ki diha iz njih. Zanimiv pojav v naši umetnosti sta Vurnika, Ivan in Helena Vurnik, Ivan s svojimi vinjetami in s svojim spisom »Iz modernega umetniškega življenja« in Helena s svojim »Italijanskim motivom«. Naši najboljši umetniki so tu zastopani. Jakopič prvič na Slovenskem objavljen v barvah, Jama, Tratnik, Dolinar s svojimi mogoče najboljšimi deli. Le poglej Smrekarjeve izborne karikature naših umetnikov Zupančiča, Finžgarja, Jakopiča in Cankarja. — Novo poglavje je uvedel »Dom in Svet« z glasbo. Jubilejna številka objavlja precej težki, pa jako lepi Kogojev »Istrski motiv«. Spise o glasbi so prispevali naši stari znanci Stanko Premrl in dr. Frančišek Kimovec. Veseli smemo biti te nove poti pri »Dom in Svetu«. —

Veliko nam nudi zdravega zrna ta »Dom in Svetova« antologija ob tridesetletnici, veliko nam obeta. Naj bi padlo to od dr. Frančiška Lampeta zasajano zrna na dobra tla, naj bi našlo stremljenje in delo »Dom in Svetu« obilno iskrenega zanimanja in razumevanje med našimi ljudmi.

— tov. —

vede. — Potem pa še to popolno razočaranje, ko so dospeli semkaj. Namesto lepih belih in barvanih hiš, kakršne so videle po mestih doma, so videle le črne, zakajene, večkrat tudi razpadajoče hiše. Amerikanske tvornice se ne ozirajo ne na novo barvane hiše, ne na kaj drugega, celo lepo belo perilo jim ni nič, ampak grmijo, drčijo, drvijo, tulijo, lajajo in hropejo pri tem pa bruhajo in puhajo cele oblake dima, saj in plina, ki se vali daleč naokoli in kmalu ima celo okolico »po svoje označeno«, to je črno in zakajeno, da je malo boljša od dimnika. To so videle te Slovenke, kakor že danes vsak novoprišlec takoj opazi. To je seveda blizu tvornice povsod enako. Razloček je le samo ta, da jih je tukaj kar cela vrsta samih tvornic, katerih dimniki molijo v zrak kakor stoletne smreke, dočim je bil v stari domovini le tu pa tam kak tvorniški dimnik. Pri teh tvornicah in v bližini takega gozda dimnikov so se naselili prvi Slovenci, in sicer zato, da bi imeli tem krajšo pot do svojega vsakdanjega dela.

Število slovenskih naselencev je začelo kmalu bolj hitro rasti. Zdajpazdaj je prišla kar cela družina. Razmere doma, ki jim vkljub velikemu trudu in trpljenju niso dajale zadostnega živeža, so marsikategorega Slovenca primorale, da se je poslovil od svoje rodne grude in se je napotil v daljno Ameriko, nevedoč, kaj ga čaka v trdi tujni. Zasluzek tu ni bil ravno velik za tukajšnje razmere, ali zaslužilo se je od tri do štiri goldinarje na dan, in to je bila velika privlačna sila, ki je privlekla toliko slovenskega naroda v to novo čudopolno deželo. Malo pa jih je bilo, kateri bi na dan svojega prihoda ne bili sklenili, da pojdejo »ob prvi priliki« zopet nazaj, odkoder so priromali. Da se je pa »trdni« sklep uresničil jako redko, se lahko prepriča dandanes vsak, če vpraša, ako so šli že kdaj nazaj pogledat v svoj rojstni kraj. Le malo jih je, ki bi mogli to pritrditi, da jim je še kdaj posijala zlata zora skozi malo okence rojstne hiše. No, to je že usoda človeška, da dela sklepe in načrte, a pri tem dela pogosto račune brez krčmarja.

Newburški Slovenci so že šteli malo armado, ko so se začeli nekateri seliti blizu novih tvornic ob Erieskem jezeru. Danes po Ameriki in Kranjskem med Slovenci sloveči »St. Clair« (Sent Kler) je bil tedaj še toliko poznan, kakor najmlajši sin turškega sultana.

Zaradi mnogih tvornic pa so se Slovenci in sploh Slovani čim dalje bolj naseljevali, ob jezeru tako, da se mora današnji dan človek, ki pride iz starega kraja, počutiti precej domačega in se mu zdi, da popotuje po Avstriji, ko prihaja do glavnega kolodvora skozi — hrvaško in potem slovensko mesto. Ko pa dospe v »Ribnico« in zasliši celo vrskanje in ukanje, pa mu skoraj zemlja izpod nog uide, tako se začudi, misleč, da so tukaj celo iz daljnih kranjskih hribov ljudje. Vendar opazi, da jih je te vrste le malo. Večina živi mirno in pošteno v vsakem oziru. St. Clair šteje dandanes več slovenskih trgovin in tudi Slovencev samih, nego katerikoli mesto v Ameriki.

Med tem pa, ko je rastla nova St. Clairska vas, tudi Newburg ni zaostajal. Leta 1902. smo si zgradili Gospodov hram. Cerkev je zidana iz opeke in kamna. Newburški Slovenci smo ponosni nanjo. Leta 1913. smo otvorili slovensko šolo s 100 učenci. Učile so sestre iz reda Notre Dame. Število otrok je naglo rastle in šola se je večala od leta do leta. Newburški Slovenci so videli, da otrok potrebuje še kaj več kakor zmožnost brati, pisati in računati, in zato so pošiljali otroke v svojo šolo, dasi niso bili stroški premajhni in breme vzdrževanja cerkve in šole precej težko za tako majhno število tvorniških delavskih družin. Vendar pa se truda in stroškov niso ustrašili in so šli hrabro naprej. Kmalu so se jim pridružili še drugi, in število družin je preraslo 200, 300 in danes 400. Newburški Slovenci so vstrajno delali dalje in napredovali, da malokatera naselbina tako. Može se še spominjajo časa, ko so se race plavale tam, kjer sedaj stoji cerkev in župnišče. Danes bi tega človek ne mislil in skoraj ne verjel. Cerkev stoji malo oddaljena od kraja, kjer so veliki »steel in wire« mlini.

Središče slovenskega mesta je na boljšem in lepšem kraju, kakor je pa bilo staro središče. V okolici pa ima primerno veliko družin že svoja lastna domovja, dostojna in čedna, ne več takih, v kakršnih so stanovali Slovenci pred 20 leti. Posledica je ta, da so Slovenci bolj zadovoljni in ne mislijo več toliko na vrnitev v stare kraje kakor je bilo to izprva. Tudi tu se da dostojno in zadovoljno živeti, kdor misli v dobrih in debelih letih na slaba suha leta. Da je mogoče tudi delavcu priti naprej in si napraviti svoj dom in živeti dostojno, pravilno in zadovoljno, je razvidno iz sto in sto tukajšnjih delavskih domov. Da je pri tem treba marljivosti, delavnosti in varčnosti kakor tudi dobrega gospodinjstva, pred vsem pa blagoslova božjega, je jasno kakor beli dan. Brez vsega tega ni nikjer napredka in ga tudi biti ne more.

Med Newburžani sicer ni bogatinov, to je res, vendar pa smo splošno zadovoljni in živimo kakor ena družina v miru in slogi, skrbimo za cerkev in šolo, pri tem pa se še dene kakšen krajcar na stran za slabe čase, dasi dandanes pri tej draginji ni to nič kaj lahko.

Kakor v drugih tako so tudi v društvenih razmerah Slovenci v Newburgu postali samostojni. V kratkem času je bilo ustanovljenih več društev. Najstarejše društvo, Sv. Alojzija, je bilo ustanovljeno še preden je bila delana cerkev, in društvo je veliko pripomoglo k ustanovi nove katoliške sredine. Za njim je prišlo društvo sv. Lovrenca, potem društvo sv. Barbare, društvo sv. Antona in društvo sv. Jožefa. Je pač še nekaj drugih društev, kakor žensko društvo sv. Ane, moško društvo »Mir« in »Jutrnja Zarja« in še morda eno ali drugo. Pevsko društvo »Zvona«, ki ima precejšnje število članov, pospešuje slovensko pesem. Pri vseh teh društvih je obžalovati le to, da ni nobene primerne dvorane, v kateri bi se mogla društva razvijati v polni meri in prirejati vsakovrstne predstave.

To je nekaj podatkov in spominov iz slovenske naselbine v Newburgu; najstarejše slovenske naselbine v Clevelandu. Drugič pa kaj o delavskih razmerah v zadnjih letih. Pozdrav stari domovini, pozdrav vsem, ki se bore, da si ohranijo staro poštenost, da ostane slovenski narod pod slavnim habsburškim žezlom, za katerega brambo smo pripravljene vsedkar tudi Slovenci v novi ameriški domovini. Bodite prepričani, da tudi mi tu nočemo raztrgati starih vezi z domom in da se tudi tu ponosno nazivamo Slovence in Avstrijce!

Nekaj o Turčiji.

Gospodarske razmere.

Turčija je zaveznik osrednjih velesil. Veliko je bilo veselje, ko je Turčija v svetovni vojni stopila na našo stran, ker je imela prav iste sovražnike kakor osrednji sili. Nemčija ji je poslala obilo dobrih častnikov, ki so v Turčiji vodili moderno vojsko in dosegli lepe zmage. Nekaj časa je ententa mislila z vsi silo vzeti Dardanele. Hitro naj bi se vojska končala, to je bila splošna ententina želja in zato se jim je zdelo najkrajša pot: predreti morske ožine in vzeti Carigrad. Po padcu Carigrada bi Rusija prav naglo in hitro dobila zadosti streliva in nato bi lahko z večjo silo pritisknila na Avstrijo in Nemčijo. Ententa je računala tako-le: če vzamem Carigrad, prezečem Nemcem politično pot iz Berlina v Bagdad, zraven pa tudi zabranim, da osrednji sili živil in surovin ne bosta dobivali iz Male Azije. Dardanel ni bilo mogoče vzeti, pač pa je Bolgarija vzela Srbijo in ententa ima na Balkanu samo še Solun. Med Berlinom, Dunajem, Sofijo, Carigradom in Malo Azijo danes ni več ovir na poti. Ko je stekla direktna železnica v Carigrad, je Turčija dobila obilo težke artiljerije in streliva, iz Turčije pa so vlaki vozili nekaj najpotrebnejših živil in surovin. Splošno znano bo še, da so se ob otvoritvi »balkanskega vlaka« gojile velike nade, da ima Turčija velike zaloge živil in surovin. Naglo se je tudi začelo gibanje, da se tudi v Turčiji vpelje gregorijanski koledar in na draždanski konferenci srednjeevropskih narodnih gospodarjev se je proglasilo, da se ima carinski zvezi osrednjih dveh držav pritegniti tudi Bolgarijo in Turčijo. To so bile misli, želje in predlogi iz srednje Evrope. Vsi vemo, kakšne težave imajo danes vse države z živili in surovinami za svojo industrijo. Vojska je milijone pridnih rok odtegnila mirnemu pridelovanju in zato ni čuda, da je živil in surovin vedno manj, da se vedno bolj povprašuje po njih in da so zato vrednosti dražje. Če gremo na Turško, moramo vedeti, da je turško narodno gospodarstvo na precej nizki stopinji, da Turčiji manjka železnice, cest in potov in da zato turške zaloge niso posebno velike, in da se obilo raznega blaga vsled pomanjkanja dobrih cest in železnic pokvari in segnije kar na mestu, kakor to priznavajo turški listi sami. Ne moremo se čuditi, da Turki tudi natančno računajo, koliko imajo zalog in da tudi to vidijo, da so vsak dan več vredne, kar bo zelo koristilo njihovim šibkim financam. Odtod gotove težkoče raznih nakupovalnih komisij. Tajiti se ne da, da moderna država, pa naj si bo v vojni ali v miru ali za čas miru svojo politiko vodi po svojih domačih potrebah in interesih. To je bilo še vedno, da je vsakdo sam sebi prvi in najbližji. Nekoliko preveliko in preoznato upanje je v Nemčiji začela zdraviti znana revija »Der deutsche Wille«, kjer neki carigradski Nemec piše, da je navdušeno ponujanje prijateljstva in raznih reform Turke nekoliko zmedlo in storilo nezaupljivo. Pomisliti je treba, tako je rečeno, da turška država doslej ni bila vajena političnih zvez. Turek je bil sam zase in navadno proti vsem. Narodnostni čut je pri njem zelo močan in zato je nezaupljiv, vprašuje se, kam meri vse to in kaj prinese mir. Turek sicer pusti, da nemški

učitelj uči v turški šoli, toda učni načrt napravi Turek sam in tudi sicer ne kliče nemškega učitelja niti h konferenci. Omejnjeni mož čisto prav misli, da si naj tudi zaveznika dobro ogledamo, da ga moramo skušati umeti in pregledati, potem se nam ni treba bati kakega razočaranja in prevaranih nad, ampak bo prej mogoče doseči solidno prijateljstvo in krompromis interesov.

Katoliški misijoni na Turškem.

Na zborovanju ogrske svetoštetanske družbe je nadškof primas kardinal dr. Csernoch govoril tudi o katoliških misijonih na Turškem. Z vojno so prišli v kritičen položaj. Bilo je konec kapitulacij, francoski protektorat je izgubil svoj pomen, francoski in laški podaniki so morali zapustiti Turčijo, tako so ostale cerkve brez duhovnika in šole brez učitelja. Turčija je zaplenila misijonske hiše za vojaške in druge namene. Na krajih starih cerkva vlada opustošenje in zanemarjenost.

Vesoljni značaj cerkve, večna vrednost nje izročeni zakladi in interes neumrjocih duš pa nam prepoveduje, da bi se veselili izgub v vzhodnih misijonih svojih nasprotnikov, ampak nam nalaga dolžnost, da rešimo te cerkvene postaje in na mesto odšlih pošljemo druge ljudi. Nočemo vzeti tuje lastnine in druge po krivici pregnati, ampak v soglasju s sv. stolico hočemo služiti cerkvi, katere večnim ciljem moramo enako služiti v vseh izpremembah politike in tako v času viharjev kakor tudi v času miru. Pred zgodovino smo mi katoličani s Turčijo zvezanih držav odgovorni, če to razdejanje gledamo križem rok. To so izprevideli nemški katoličani in so že začeli delati. Zato pri tem delu ne smejo manjkati ogrski katoličani, ki so po svojem zemljepisnem položaju in krvnem sorodstvu dvakrat poklicani za kulturno delo v Turčiji. Dosedaj so se ogrski katoličani komaj udeleževali misijonskega delovanja, sedaj pa ne smejo več odlašati in če še sredi vojnega divjanja iščemo gospodarskega zblizanja s Turčijo, moramo nastopiti tudi s to versko zadevo.

Kardinal je govoril o težavah, ki jih bosta temu delu stavila naroda nezaupljivost Turkov in versko odtujenje islama, toda upa v politično previdnost Turkov. Turčija je že v mirnih časih imela hvalevredno nagnjenje za versko strpnost in zato upa, da bo tudi to nadaljevala, ker njeni zavezniki tudi v svojih državah priznavata islam. Kardinal je nato govoril o podrobnem misijonskem delu, katero bo na Ogrskem vodila Družba sv. Vladislava. V Carigradu mislijo odpreti ogrsko šolo, v Jeruzalemu pa obnoviti od sv. Štefana ustanovljeni ogrski hospic, kateremu bodo pridružili ogrski biblijski institut. Ogrski katoličani pa bodo morali skrbeti za misijone tudi po ostalem Balkanu in zlasti v plemenski sorodni Bolgariji.

Druga dežela — druga hrana.

Skoraj neverjetno je, kaj vse ljudje uživajo, a še neverjetnejše, kaj vse imajo za obliko.

Tako n. pr. Eskim. Zanj je namreč kitova mast s prežvečeno pičo sedlonovo (severnega jelena) imenitno kraljevsko kosilo. Pa tudi kitova koža mu gre v veliko slast. Razrežejo jo na kocke, popečejo, nje okus je kakor okus pokvarjenih kokosovih orehov. Še za večjo delikateso imajo meso in ribje kosti, ki ima okus kakor sir.

Prebivalci Grenlandije je skrajno skromen. Tržnih komisarjev ti nič ne pozna, tudi nima zakona o živilih in hrani: z mirnim srcem in z največjo slastjo uživa sirovo tulnjevo meso ali meso iz kitovega repa, in ako je tudi že precej gnilo. Samo kadar je prišel razkroj že dokaj daleč, uživa ga s kompotom, napravljnim iz brusnic in ribje masti. Grenlandec pozna vsekako tudi hrano, za katero bi Ezav prodal prorojenstvo, ali na katero bi severški Homer spisal najlepšo odo, namreč mroževo kožo, in sicer sirovo, obloženo kar najbolje z žolčem. Pri tej živali se ne omejujejo samo na jetra, ampak v manj premožnih družinah uživajo tudi drugi mrožev drob. Mroževo meso se nahaja na slehernem jedilnem listu in je v Grenlandiji istega pomena, kakor pri nas govodina. Na svojih severnih potovanjih nosijo s seboj zmrzlo tulnjevo meso in nagnile dele tulnjeve, ki se čez poletje skrbno zagrebejo. Iz želodca severnega jelena se pripravlja jed, ki se pošilja v dar kakor pri nas zajci in jerebice.

V krajih, koder se nahajajo morski volki, jedo radi njih meso. Na trg se pa njih meso prinaša, izimši mala mesta, samo na Havani. Kitajci pripisujejo zdravilno moč posebnemu delom morskega volka, posebno mesu iz plavut in repa. Kitajci imajo vobče posebna dopadajenja, kar se hrane tiče. Kupujejo n. pr. drage kože ali gatorjev, za katere je na Manili najzvišanejša kupčija, jih suše, da si potem kuhajo iz nje juho, ki je črne barve kakor črnilo. Evropejec užije aligatorjevo meso s slastjo kakor slabšo svinjino, dočim zaužije jajca zaradi njih posebnega moškatega okusa je bolj s težavo. Razen gnezd salangan (indi-

ske lastovke) so najrši kitajski bonboni — iz hroščev. Podobni so našim napolnjenim bonbonom, a so namesto z marmelado napolnjeni z mastnim velikim hroščem, ki lepo hrustlja pod zobmi. Pomislimo, da se popotnik nahaja v položaju, v katerem se zahvaljuje kitajskemu bogatašu za »prijeteljski« sprejem in bogato kosilo ter za kitajske polnjene bonbone. Salangane se imenujejo vzhodnoindijske lastovice in žive v veliki množini na Javi, Sumatri, Novi Gvineji in Konkinkini. Stavijo si gnezda po skalovju, podobna peharju iz strnjene belkastega gumija, podobnega slizi, ki jo izločujejo iz dveh izdatnih slinastih žlez. Gnezda so kakor bi bila ugneta in testa in imajo tudi podoben okus. Kitajec pripisuje tem gnezdov čudežen učinek, kupuje jih za drag denar in jih uživajo kakor dražilo v juhi in kakor ragout; Evropejcem so pa skrajno slabe slasti, tudi če se uživajo z dišavami.

Zamorci na Zlatem obrežju uživajo s slastjo meso aligatorjev, morskih volkov in povodnih konj. V Polineziji je vedno dosti ljudi, ki se prenaejo rečenega mesa in vsled tega obole. Mnogo je tudi narodov, kateri uživajo s slastjo golazen. Če je mogoče verjeti tem ljudem, je zmaju podobno legvan boljše jed kakor kar najlepše pečena kura, prav kakor novozelandske čudno pripravljene želve. Posebno njih jetra prekašajo neki vse oblike. Legvan ima pri tem to dozdveno dobroto, da ga je lahko na najbolj različne načine pripraviti. Da se kuhata, da ima okus kakor najbolj rahlo pišče, ali pa da diši prav kakor želvino meso. Če se mu pridene citrona ali slanina, diši kakor teletina, če pa se peče, je tak kakor zajčji hrbet. Tudi njegova jajca so neki jako dobra.

Jako čislane so velike želve na Trinitadu in v drugih srednjemerijskih otokih. V Severni Ameriki uživajo tamošnji prebivalci njih jajca kakor oblike. Tudi morsko želvo samo zelo čislajo in jo smatrajo za delikatno jed. Krokodili, kajmani, gaščerica in žabe so pri mnogih narodih še posebno priljubljeno kosilo. S krokodilovim mesom si ljudje šestokrat namažejo kožo, zakaj mnogi njegovi drugi imajo pišmov duh. Zbahij krakov pa tudi pri nas nihče ne zameta. S posebnim veseljem se prodajajo v Franciji, ker spominjajo na kurje meso. V New Yorku se plačuje velika cena za skakalce, ki tehtajo po navadi četrtil kilograma in samo v slučaju sile se zadovoljujejo z majhnimi regami (božjimi zabicami). Tudi Kitajec uživa omenjeno dvoživko, ali se presneto malo potrudil za njeno pripravo, femveč zaužije tako, kakršno je Bog dal. Avstranci jedo strupene kače kakor oblike, dočim je njih glavna hrana kengurujevo meso. Krastače imajo svoje čestilce samo v Surinamu na holandski Gvineji. Na srečo se surinamska grda krastača ne izvaža. Meso kač-ropotač se uživa ob reki Misisipi. Praži se in tvori jed, ki jo tamošnji lovci imenujejo »muzikalčni žane«. Tudi opice in papige so priljubljene jed. V Afriki se peko opice v glini in težko se je prikupiti poglavarju bolj s kakim darilom nego s pikantno pripravljenim opičjim mesom. V Rio de Janeiro je poseben sejm za opice, na katerem se prodajajo tudi papige ter velike braziljanske miši. Nekatere vrste opic, zlasti kričači, dajo neki tako okusno meso, kakor naši domači zajci, dočim se netopir in »leteči pes« uživa bolj v revnih družinah. Domačini na indijskem otočju in na Malabaru so pa z njim popolnoma zadovoljni in trdijo, da ne more biti v Evropi nobene okusnejše jedi. Ako omenimo še, da dalmatinske žene natikajo na lasnice male polže po vinogradih in jedo sirove, se bralec lahko uveri, da ni naposled nič neužitnega, ali da smo sploh preveč razvajeni v hrani.

Slovenke v Rumuniji.

G. msgr. Rafko Kozak piše iz Bukarešte z dne 4. jan. 1917.:

Po tridnevni cesti sem prišel iz Sibinja ravnokar sem noter. Bilo je 24. dec., in sem se veselil, da morem na Božič maševati. Moji vojaki so tudi hoteli k maši; našel sem jih na poti, iskali so kakšno katoliško cerkev. Odpeljal sem jih v najbližnjo — bivšo franciškanško, ki se še sedaj imenuje baratija, po ogrskih franciškanih Barát — cerkev, ki je bila že precej polna, ampak za moje vojake se je še našlo prostora. Pri glavnem oltarju je imel mašo neki župnik, ki se je rešil iz rok Rumunov in je prišel sem. Jaz torej pri malem oltarju opravi svoje tri sv. maše. Po maši molim tri česčena Marija s svojim Lojzkom po slovenski; začudil sem se pa, ko pridem pred svoj hotel, ko me nek dekletje po slovenski pozdravlja, roke poljubi in je polna veselja, da vidi duhovnika, ki zna slovenski. Vprašal sem jo, odkod je to izvedela, pa mi odgovori, da je bila v cerkvi in je čula slovensko molitev; čakala je Lojzka, ko je šel iz cerkve in je z njim šla k hotelu, dokler nisem v zakristiji končal molitve in sem se z župnikom razgovarjal. — Pripovedovala mi je, da je tukaj dosti Slovencek, nekatere so bile tudi uiete, ker

je bilo prepovedano drugače govoriti kot rumunski, one pa niso znale. Pretrpele so v ječi dosti.

Lojzek je prišel zvečer ves rumen ter pripovedoval, da je bil pri dekletih v gostih, da so ga pogostile prav božično. Ena njih ima tukaj svojo mater, pri nji prebivajo tudi druge, ki delajo nekakšne preproge iz slame ter zaslužijo 5 K na dan. Drugi dan sem imel pri maši celo slovensko kolonijo; prosili so me za spoved, ker se niso mogli več mesecev spovedati. Izpolnil sem jim željo na dan sv. Janeza ter sem bil ganjen vsled njih odkritosrčne pobožnosti. Lojzek je seveda vsak dan popoldne šel v vizite k svojim zemljankam. — Tako mi je slovenska molitev privabila nove ovčice in Lojzku nekolikrat dobro malico in večerjo.

Z bojščica v bolnišnico in nazaj.

Po šesttedenskem bivanju v zaledju po raznih vojaških bolnišnicah doli do sinjega morja sem prišel ravno na Silvestrov večer zopet do bojne črte in prenočil v še precej dobro ohranjeni koči na pol razdejane T. Po polnoči pozdravijo topovi — naši in laški — mislil sem, novo leto — ampak v resnici eden družega, ker granate so bučale vseprek. Nič kaj mi ni bilo všeč to motenje precej prvo noč. Zjutraj odjaham po ozki dolini proti taboru naše gorske brigade, kjer sem telefonično napovedal službo božjo. Med potom zaslišim iz gore na levo, kjer so na vrhu naše postojanke, vršanje in lomastenje... Skala se vali! Vedno bliže! Vpodbodem konja v dir. Komaj za 20 korakov sem jo prehitel, da nismo skupaj skočili v prepad na desno. Z veseljem sem se prepričal, da so se moji vsled sedemmesečnega bivanja na fronti precej razrahljani živci v slani morski vodi pod milim južnim podnebjem jako okrepli. Bil je lep zimski dan, sonce je prijazno sijalo; zato smo obhajali službo božjo pod milim nebom, na obširnem prostoru sredi tabora, kjer so naši črnovojniški pionirji poletni postavili lično kapelico. Voščil sem junakom, zbranim v velikem številu, srečnejše novo leto — zmage in miru. Veselje je bilo tem večje, ker ves čas moje odsotnosti tu ni bilo službe božje.

Celo poletje sem moledeval za kapelico; pa enkrat ni bilo načrta, drugič ne materijala. Pa pridejo »naši« z gore se malo oddahniti in skopat. S pionirskim narednikom Mrvarjem jo umeriva, in prihodnjo nedeljo je bila že sv. maša v njej (gl. prih. »Ilustrirani Glasnik«). Nekaj piva, vsakemu ena klobasa in smotke, to je bilo za zahvalo.

Popoldne sem plezal na goro (3 ure ali 1000 m visoko) k našim črnovojnikom. Režal se je gori debel sneg. Svoje »ime nitne«, pa še ne nakovane škornje, za katere me je tam v zaledju marsikdo zavidal, bi bil na ledeni poti pač rad zamenil za najbolj nerodne kvedre. Pokora za nečimernost!

Naše postojanke, ki so na desnem krilu 1900 m nad morjem, je prvi sneg tako zapadel, da je bilo desno krilo tri dni popolnoma zameteno. In odrezano.

Po dohodu in na Sv. treh kraljev in v nedeljo so vojaki imeli priliko, se zopet duhovno poživiti. Mnogo jih je prejelo sv. zakramente. K sreči je tu precej velika kočica, ostanek prašarstva v mirnem času, kjer imamo sv. mašo v slabem vremenu. Obiskal sem tudi vojake v strelskih jarkih, v njihovih podzemskih brlogih, »kaverne« imenovanih.

Ko v sredo zjutraj vstanem, kar ne morem iz kočice, ker je bilo snega do strelje. Privoščil bi nergačem in nezadovoljnejšem tam v zaledju, da bi bili v našem položaju in trpljenju!

Ker smo zameteni privezani na kočice, bom imel čas do prihodnjic moje danes po »rakovo« opisano potovanje od spredaj narisati.

Srčne novoletne pozdrave od mene in tovarišev »Slovencu« in vsem prijateljem tovarišem in znancem.

Črnovojni župnik Škerjanec.

Na pomoč vojnim s'rotam.

VI. izkaz za božičnico vdovam in sirotam padlih kranjskih junakov.

Zbirka knež.-šk. ordinariata v Ljubljani 240 K 30 h; Cotič Josip, gostilničar in posestnik v Ljubljani, 20 K; dr. Fr. Dolšak, Ljubljana, 30 K; Jakob Marolt, pos., Zirovnica, 5 K; dr. Seb. Elbert, Novo mesto, 10 K; Viktor Ranth, Ljubljana, 10 K; Anton Svete, Tomišelj, 20 K; Anton Briški, Borovce, 3 K; Franc Ambrož, Lahoviče, 20 K; G. Ulm, Kleveč, 5 K; Albin Belar, c. kr. dež. šol. nadzornik, Ljubljana, 10 K; V. Scagnetti, mest. stavbenik, Ljubljana, 10 K; Jan. Kunauer, župnik na Golem, 20 kron; dr. Ivan Janežič, Ljubljana, 10 K; V. H. Rohrman, trgovec, Ljubljana, 25 K; Anton Štritoč, c. kr. ravnatelj II. drž. gimn., Ljubljana, 4 K; dr. Alfred Mahr, c. kr. okr. nadzdravnik, Ljubljana, 10 K; Bogataj Fr., Nova vas, 5 K; županstva: Rateče 14 K 14

vin., št. Jurij 50 K 93 vin., Muljava 42 K 40 vin., Podkraj 36 K 54 vin., št. Jurij pri Grosupljem 1 K; župni uradi: Toplice 20 K, Spodnji Log 20 K 20 vin., Semič 31 K, Trnovo v Ljubljani 13 K 47 vin., Rateče Gorjensko, 15 K; Šmartin pri Kranju 30 K; c. kr. pr. splošna prometna banka v Ljubljani 40 K; Ljudska hranilnica in posojilnica v Zagorju ob Savi 25 K; Hranilnica in posojilnica Loški potok 20 K. — Vsem blagim darovalcem najprisrčnejša zahvala.

iz pruske poslaniške zbornice.

Pruska poslaniška zbornica je 18. t. m. pričela s prvim branjem proračuna.

Za neomejeno podmorsko vojsko

se je zavzel konservativec Heydenbrand, ki je rekel, da se zdaj s svojimi prijatelji ne bo pečal z notranjimi zadevami, ker gre za to, da se zmaga, a zmagati more le velik, složen narod. Kadar bo naše vojno vodstvo in naš cesarski gospod smatral za času primereno neomejeno podmorsko vojsko, bo pruski in nemški narod tudi pripravljen, da bo nosil posledice. (Viharno odobravanje.) Socialni demokrat Adolf Hoffmann kliče: »Popolna blaznost!« (Živahno pritrdjevanje se ponovi). Hoffmann: »Popolna blaznost!« Klici na desnici: Mir! Nesramnost. Heydebrand konča, da bodo tudi Nemci zahtevali jamstva, ker hočejo ostati narod, ki na svetu kaj velja!

Za preosnovno pruskega volilnega reda se je zavzel Herold (centrum). Z odgovorom Ameriki in nevtralcem je popolnoma zadovoljen. Ve ceniti, kar so storili podmorski čolniki, a da lahko še več store in da v tej točki popolnoma zapu- vaju vojnemu vodstvu.

Odprave razlastilne in omilitev naseljevalne postave. — Nova poljska država.

Pl. Hardorf (svobodni konservativec) podpira Heydebrandova izvajanja. Želi, naj bi se pozneje s popolnim varstvom nemških koristi odpravila razlastilna postava in omilila tudi naseljevalna postava. Tudi mi ne podcenjujemo nevarnosti, ki lahko po novi kraljevini Poljski nastanejo. Sodimo pa, da se poizkus lahko stori in da bo eksperiment srečno končan. Pri preosnovi pruskega volilnega reda je pripravljen sodelovati, ker trajno pač ne moreta odločiti le posestvo in premoženje. Z vojnimi zemljištvom samim se ne morejo določiti vojni smotri. Če se bo sklepal mir, bo moralo vrhovno vojno vodstvo upoštevati tudi svetovno moč Nemčije: Z neomajljivim zaupanjem gledamo v bodočnost. Pridi kmalu mir, bodi ta mir nemški mir. (Živahno pritrdjevanje.)

Boj do skrajnosti.

Podpredsednik drž. ministrstva dr. Breitenbach: Odklonitev mirovne ponudbe nemškega cesarja in njegovih zaveznikov po sporazumu je v tej zbornici samoobsevi umljivo izzvala le eno čustvo: Zdaj boj za ljubljeno domovino do skrajnosti. O vprašanju vojnih sredstev in potov v sedanjem resnem in težkem času se ne izrazi, dasi načelno takih vprašanj ne odklanja. Z nazorom, da mora slediti mir vojaškemu položaju, se mora strinjati vsak voditelj visoke politike. Visoko stojimo nad našimi sovražniki tudi v strnjeni slogi, kar je mogočen činitelj. Kdor z ljutimi napadi na vodilnega državnika njegov ugled na zunaj omaja, prevzame ne le sam, marveč tudi nasproti narodu in zgodovini izredno težko odgovornost. Mogočni dogodki te vojske bodo seveda tudi pustili sledi na našem državnem ustroju, a ni govora, da bi se morale vse naše državne naprave temeljito prekucniti. Če se dopusti popolna enakopravnost vsem dušnim sodružnikom na velikem delu miru in če se otvorijo bogati viri moči naroda, se bodo strašne posledice težke nesreče omilile in oslabile. Danes pa moramo živeti sedanjosti.

Poljske vesti.

Poljski problem.

V »Die Glocke« piše Noske: »Osvojitve Poljske od Rusije ni bil namen zavojevanjem na vzhodu. To zavojevanje je imelo namen uničiti nevarnost, ki nam preti od Rusije. Iz tega razloga sledi, da mora ostati Poljska v neki odvisnosti od nas, in to tem bolj, ker je Poljska sama preslaba, da bi mogla zapadno Evropo braniti pred Rusijo. — Na Poljskem se lahko kmalu prepričaš, da niso vsi Poljaki kričali po osvobojenju izpod ruskega jarma. Ločitev Poljske od Rusije pomenja za poljsko industrijo za dolgo časa veliko škodo. Prijazni Rusom so tudi skoro vsi iz Rusije priseljeni židje. Tudi poljski kmetje niso posebno navdušeni za nas.«

Zgodovina Krakova.

Magistrat mesta Krakova je razpisal dve nagradi za najboljše obširno zgodovino Krakova, da se tako proslavi spomin združitev svobodnega mesta Podgorze s stolnim mestom Krakovom (l. 1915). Zgodovina naj obsega do 40 tiskanih pol, torej okoli 600 tiskanih strani. Prva nagrada znaša 6000 kron, druga pa 3000 kron. Spisi naj se predložijo do konca leta 1919.

Poljski grb.

»Umetniški svet« v Varšavi je na predlog slikarja Gembarzewskega, ravnatelja varšavskega narodnega muzeja, soglasno sklenil, naj bo poljski grb tak, kakor ga je določil poljski državni zbor leta 1831. Na rdečem čez polovico predejenem polju je na eni polovici bel orej z visoko dvignjenimi peruti, z dvignjeno kronano glavjo in z razklenjenimi kremplji; krona, kljun in kremplji so zlati. Na drugi polovici rdečega polja je obodožen jezdec na bellem konju, v desnici meč, na levi rami pa ščit z dvojnimi križem. Na vrhu pa velika krona. Ta grb je v soglasju s poljsko tradicijo. Glavne poteze poljskega grba so bile vedno enake; nekatere podrobnosti so se v teku stoletij spreminjale. Zgoraj navedene podrobnosti so se določile na državnem zboru leta 1831; torej je to zadnji čin svobodne in ustavne poljske vlade in ima še vedno pravno veljavo za kraljestvo Poljsko.

Zgradba poljskih vasi in mest.

Med najvažnejša gospodarska vprašanja poljskega kraljestva spada zgradba razrušenih vasi in mest. Vasi gradijo po večini samo iz lesa, ki ga deloma daje vlada, deloma pa zasebna društva in podjetja. Zelo primanjkuje gradiva za pokrivanje streh; večinoma pokrivajo s slamo pomešano z glino. Stavbinska društva in pisarne dajejo navodila za tehniko in slog stavb. Posebno težavno je zidanje v mestih, ker manjka najpotrebnejših stvari, gradiva, podjetnikov, mojstrov in delavcev. Do tujih podjetnikov Poljaki nimajo zaupanja; samo židje sprejemajo tuje podjetnike. V mestih se posvečuje posebno pozornost za ohranitev značilnih zgodovinskih stavb.

Notranja politika.

Avstrija vseh avstrijskih narodov.

Dunajska »Information« piše: Nov red mora priti, tega se ne da tajiti, toda ne tak red, ki že po obliki stremi za tem, da bi ga veliki deli državljanov, celi narodi občutili kot kazni! Nemci morejo biti popravnici ponosni na vrlo, odlično delo v vojni, toda to ne sme imeti za posledico, da bi bil katerikoli naših ravnokatolajni narodov zastavljen in bi se njegova v vojni izkazana požrtvovalnost z nehvaležnostjo povrnila. Ententa je ravnokar zopet porabila vsekar obžalovanja vredne irredentistične dogodke v Avstriji za pretvezo, da zahteva rešitev naših narodnosti, Čehov, Slovencev, Italijanov itd. izpod »tujega gospodarstva«, to se pravi, da kliče, naj se naša država »razcefra«. Ententa je hvalabogu na čisto krivi poti, ako meni, da sme iz naših, zgolj domačih preprirov sklepati, da katera teh narodnosti hrepeni po taki »rešitvi«. Nasprotno je resnica in v vojni se je znova pokazalo, kako zelo se vsi avstrijski narodi oklepajo države in dinastije. S tem pa naj ne bo rečeno, da so domače sovražnosti gola izmišljotina; bile so in so celo večkrat zavzele čisto neznosne oblike. Vsak izmed nas tudi ve, da so ravno ti notranji nemiri tista tla, iz katerih so mogli zrasti posamezni irredentistični cvetovi. Ta notranji nepokoj je torej nedvomno korenina avstrijskega dednega zla, tega nočemo tajiti; vemo pa tudi, da to zlo nikdar ne more postati državna nevarnost in da ga je lahko ozdraviti. Njegovo ozdravljenje je lahko in treba je čimpreje timbolje poizkusiti z njim. Pot k temu cilju je dan ob sebi: vodi preko notranje pritegnitve vseh narodnosti k državnim skupnosti. Izsiliti se ljubezen nikdar ne da, ne s silo, ne z golimi umstvenimi razlogi, marveč samo s pravo srčno dobrotjo in poštenim prijateljstvom. Narodnostim v Avstriji treba enkrat za vselej pregnati vsak sum, da bi se hotelo z njimi postopati kot z državljani »druge vrste«, marveč se bo njihov nasvet in njihove želje cenile in spoštovale; potem bodo čutili trdnjše zaupanje in iskrenejšo ljubezen do države in bodo sami obilo in z navdušenjem skrbeli za to, da država dobi, kar ji gre. Potem ni treba več nobenega siljenja, nobenih oktrojev, kajti narodi bodo radi sami dali ne bodo iz dobro umevanega lastnega interesa odrekli državi, katero ljubijo in do katere imajo zaupanje, nobene žrtve. Ako nam je namenjen »nov red« na takem temelju, ki ga vsak Avstrijec,

ne morda samo Nemeč, vroče želi, potem se bo v našo hišo kmalu naselili tisti mir, ki bo dvignil to državo in habsburško monarhijo v najmočnejšo v Evropi vladajočo državo in nikomur v bodoče ne bo več padlo v glavo, da bi iz posameznih irredentističnih znamenj sklepal na obče, neozdravljivo in mozež razjedajoče dedno zlo. — Nato se peča list z ministroma dr. Bärnreitherjem in dr. Urbanom in zaključuje: Ako bo pa parlamentarna nemška garda, kakor smo žal doslej že večkrat doživeli, tudi tema ministroma storila silo, jima z nepremišljenimi sklepi in tiranskim vplivanjem zvezala roke, potem je bil poziv dr. Bärnreitherja in dr. Urbana zastoj. Nemogočega se tudi od njih ne more zahtevati in ako Nemška nacionalna zveza, na katere podporo se morata ministra zanesti, tega zaupanja ne bo opravičila, potem zadene le njo samo odgovornost za neuspeh njenih najboljših prijateljev in za vse drugo.

Clam-Martiničovo ministrstvo samo prehodno?

Celovške »Freie Stimmen« priobčujo članek posl. Steinwenderja, v katerem piše: Sicer pa velja Clam-Martinič samo kot prehodni minister. Ako se njegovi močni osebnosti posreči, da izseka državi pot iz gošče ovir in zamud, potem bo izvršil velikansko delo, za katero je bil morda izpreobrnjen češki fevdalec ravno pravi mož. Z rešitvijo te naloge bo pa odpadel razlog, kateremu se ima zahvaliti, da je bil poklican za ministrskega predsednika, in splošna pozornost se bo zopet obrnila na princa Konrada Hohenlohe, ki je odstopil sedaj svoje mesto kot skupni finančni min. dosejanemu zunanjemu ministru baronu Burianu, ne da bi bil radi tega izstopil iz najbližje cesarjeve okolice.

Razdor v konservativnem češkem veleposestvu

je, kakor poroča »Moravska Orlice« poravnani. Predsedstvo češke zveze in češkega narodnega odbora je uvedlo pogajanja s konservativnimi češkimi veleposestniki radi ureditve razmer med češkim konservativnim veleposestvom in češkim narodom. Pogajanja za skupni nastop v raznih aktualnih zadevah so tajna. Enega prostih čeških državnozbornih mandatov ponudijo predsedniku dež. kulturnega sveta princu Frideriku Schwarzenbergu, enega pa grofu Jaroslavu Thunu.

Češki protest proti sporazumu.

V nedeljo so priredili v Prostějovu na Moravskem akademijo povodom nastopa vlade novega cesarja. Poslanec Valousek je izvajal, da hoče češki narod pod žezlom Habsburžanov, pod katerim si je ohranil svoj obstoj, ostati tudi v bodoče. Vse rešilne ponudbe za to odklanja in kliče Angliji in Rusiji: »Zdravniki, zdravite sebe!« Države, ki hodijo po lastnih narodih, niso resne, če obetajo osvoboditev drugih.

Posl. dr. Hruban je poslal shodu dopis, ki izvaja: Vaše slavje tvori važen člen v verigi izjav zvestobe češkega naroda cesarju in kralju. Kot prva po objavi note sporazuma predsedniku Wilsonu, tvori tudi istočasno slovesni in spontani protest proti tendenčni in hinavsko ponudeni pomoči oprostiti Čehe in Slovake izpod tujege gospodarstva. To je nečuvno vmešavanje v notranje zadeve naše države in predrznost. Čehi so složno celemu svetu izjavili, da stoje na tleh države in stare častitljive vladarske rodbine. Češki narod želi samostojnosti, a hoče jo in vse druge pravice doseči le izključno v zvestobi svojemu staremu programu in v okviru avstrijske monarhije in v udanosti stari častitljivi habsburški dinastiji. Edini odgovor katoliških Čehov in istočasno plameteč protest na nečuvno izjavo sporazuma slove: Odkrita zvestoba cesarju in našemu češkemu kralju Karlu do smrti!

Dunaj, 18. jan. Češka zveza bode imela v ponedeljek dne 22. t. m. sejo, v kateri se bode izjavila o odgovoru četverozveze Wilsonu glede »osvoboje-nja« Čehov in drugih Slovanov v Avstriji.

Mirovni glasovi.

Rotterdam, 18. januarja. Reuter poroča uradno: Ni verjetno, da abi četverozveza objavila nadaljne izjave na nemško in avstro-ogrsko noto.

Kolonja, 18. jan. Iz Washingtona poročajo: Predsed. Wilson ne dopusti, da bi zaspali mirovni razgovori. Potrudil se bo, da v posebni noti najde nov način, poizvedeti pri boreh se silah, kako bi se pogovorile o mirovni pogodbi. Posebno važnost pripisujejo posetom polkovnika House v beli hiši, ker so taki poseti navadni pred važnimi diplomatičnimi koraki.

Ženeva, 18. januarja. »Agence Havas« poroča iz Washingtona, da bodo Morgan in drugi vodilni sinarčniki radi borznih manevrov povodom Wilsonove mirovne note povabljeni pred borzno razsodišče.

Sporazum hujska proti Wilsonu.

Genf, 18. jan. Iz Newyorka se javlja: Večina washingtonskih politikov dela na preprečitev nadaljnih Wilsonovih mirovni korakov. Prijatelji sporazuma delajo na plebiscit naroda, ki naj bi izjavil, da Wilsonov nastop škoduje koristim Amerike.

Protiv predsedniku Wilsonu.

Haag, 18. jan. Protest senatorja Lodge protiv Wilsonovemu mirovnemu predlogu je bil kaj izdaten. Večina v senatu bode zahtevala sedaj, da bode odvisen vsak korak Wilsonov od tega, da mu pritrudi senat.

Lansing bo res odstopil.

Stockholm. Tu sem došla poročila iz Newyorka potrjujejo, da bo Lansing res odstopil. Politični razlogi za njegov odstop niso merodajni, Lansing namerava že precej časa odstopiti, ker ni zdrav in hoče zopet nastopiti kot odvetnik, ker so njegove razmere finančno zelo slabe.

Odgovor četverozveze na švicarsko in noto severnih držav.

Pariz, 17. januarja. (A. H.) Ministrski predsednik Briand je danes izročil poslanikom Švice, Švedske, Danske in Norveške odgovor zveznih vlad na objave, ki jih je poslala Švica 23. decembra 1916, švedske države pa 29. decembra 1916, s katerimi so se pridružile prošnjam Wilsonovim glede mira. Odgovor se omejuje na opomnjo, da nimajo pridejati ničesar odgovorom zaveznikov in Belgije Wilsonu z dne 10. t. m., v katerih so razloženi vzroki, po katerih mislijo zavezniki, da jim ni mogoče ustreči izraženim željam. V odgovoru zaveznikov Švici priznavajo zavezniške vlade zahvalno, da se je Švica velikodušno potrudila olajšati bedo interniranecem, ranjenecem in izgnancem.

Posvet nevtralcev.

Kodanj, 18. januarja. Kakor se javlja je švedska vlada pred kratkim povabila ostale nevtralne dežele v Evropi na razgovor o sklepu miru in v zvezi s pogajanja k miru tudi na razgovor o koristih narodopravnih. Vabilo, akterto sta podpisali tudi Danska in Norveška, so razposlali španski, švici in nizozemski tri tedne, predno se je zaznalo o ostalih mirovni notah.

Angleške opazke k odgovoru sporazuma Wilsonu.

Angleški zunanji tajnik Balfour je brzojavil angleškemu veleposlaništvu v Washingtonu svoje opazke glede na noto sporazuma Wilsonu.

Balfour pravi, da tudi angleška vlada želi, naj se kmalu sklene mir in doseže trajen mir, a sodi, da trajen mir zavisi od njegovega značaja.

Dalje opozarja na glavne razloge, ki so povzročili sedanjo vojsko. Nahaja se velesila, ki jo prevéva pohlep vladateljnosti, v sredi narodov, slabo pripravljenih na obrambo, oslabiljenih po dejstvu, ker se meje raznih držav in njih notranja ustava ne ujema s stremljenji njih posameznih plemen in jim ne zagotavlja pravičnega postopanja. Zadnje zlo bi se brez dvoma zelo omililo, če bi mogli zavezniki izvesti v svoji noti omenjene izpremembe zemljevida Evrope.

Ohranitev turške države se je več človeških dob smatrala za bistveno potrebo, da se ohrani evropski mir. Razmere so se zdaj izpremenile. V rokah Nemčije je Turčija očitno prenehala biti trdnjava miru in se odkrito uporablja za orodje osvoboditve. Mirovne koristi in zahtev narodov tudi zahtevajo, da se, če mogoče, konča turško gospodarstvo nad tujimi plemeni. Izgon Turčije iz Evrope bi ravno toliko pripomogel stvari miru, kakor če se vrne Alzacija-Lorena Franciji, italijanska iredenta Italiji kakor tudi vsaka druga v noti zaveznikov omenjena izprememba ozemlja.

Take teritorialne izpremembe brez-dvomno znižajo priliko do vojske, a za-dostne varnosti bi ne nudile proti ponovitvi vojske, če bi si Nemčija zopet domišljevala, da hoče gospodariti svetu. Če se Evropa po sedanji vojski ne bo nahajala v večji varnosti, kot pred izbruhom vojske, potem bodo bodoče nade sveta, ki jih upa predsednik, od svoje izpolnitve bolj oddaljene kot kdajkoli. Mednarodne pogodbe in postave ne morejo dovolj ukreniti, kar je potrebno; to dokazuje barbarski nastop Nemčije proti Belgiji, ki ni bila le žrtev, marveč tudi zgled. Če obstoječe pogodbe niso drugega, kakor cunje papirja, kako naj nam nove pogodbe pomagajo?

Angleški narod zato, dasi se popolnoma strinja s predsednikovo željo po miru, ne veruje, da bi mogel ostati mir trajen, če ne bo utemeljen na uspehu stvari zaveznikov. Trajnega miru ni mo-

goče pričakovati, če se ne izpolnijo trije pogoji:

1. Obstoječi razlogi mednarodnega vznemirjenja naj se, kolikor mogoče, odpravijo in oslabe.

2. Napadalno veselje in brezobzirni načini osrednjih velesil morajo priti pri lastnih narodih v slab sloves.

3. Vse pogodbe za preprečitev ali omejitve sovražnosti mora čuvati mednarodna pokora, ki bo lahko najdržnejše napade preprečila.

Ti pogoji so težko izpolnjlivi. Mislimo pa, da splošno soglašajo z vzori predsednika. Prepričani smo, da se vsak med njimi mora vsaj nepopolno izpolniti, če se mir vsaj, kar tiče Evrope, ne zagotovi v velikih temeljnih potezah, ki jih določa priložena nota. Za to je Anglija prinašala žrtve na blagu in na krvi, kakršnih njena zgodovina še ni poznala in je pripravljena, da jih bo še prinašala.

Teh težkih bremen ne prenaša samo za to, da izpolnjuje svoje pogodbene obveznosti, tudi ne za to, da bi zagotovila brezobziren triumf kakšni skupini narodov nad drugimi; prenaša jih marveč, ker trdno veruje, da zavise na uspehu zaveznikov miroljubna civilizacija in tiste mednarodne preosnove, ki bodo, kakor so se drznili upati najboljše misleci novega in starega sveta, končale sedanje zlo.

Caillaux lordu Northcliffe.

»Humanite« objavlja pismo, ki ga je pisal Caillaux lordu Northcliffe. V njem izvaja: »S kakšno pravico govorite v imenu Francije. Ali ste pozabili, kaj ste pisali v »Daily Mail« 9. decembra 1899, ko ste se še pisali »Hardt-worth«? Pisali ste, da je Francija najbolj sovražna nasprotnik Johna Bulla (Angležev) in da je Anglija dolgo o-mahovala, naj se li postavi na stran Nemčije ali Francije. Dalje: Anglija je Nemčijo vedno spoštovala, a Francijo je že iz navade zaničevala. Naveličani smo Francije, ki ni niti srčna in nima političnega duha in zrelosti. Ali ste pozabili, kaj je o Vas pisal neki belgijski diplomat? Če ste pozabili, Vas moram opozoriti: »Založnik teh pocenih in podkupljivih listov predstavlja lažnjivi duh dežele.« Caillauxovo pismo vzbuja v vseh krogih živahno pozornost.

Izstop neke velesile iz sporazuma?

Londonski list »Pall Mall Gazette« objavlja zanimiv članek, ki pravi, naj se računa z možnostjo, da namerava neka velesila izstopiti iz sporazuma, da ne bo več z njim skupaj igrala, ker da baje nadaljevanje igre več ne zmore. To zelo obžalujemo, ne more se več soditi, koliko časa se bo še vojska vlekla. Brusilov je napovedal zmago koncem avgusta. A ker obstoja nevarnost, da bo neka velesila prisiljena izstopiti iz zveze se mora že zdaj privedi do odločitve. V zvezi s tem člankom zbuja pozornost članek »Münchner Post«, ki izvaja, da dela Caillaux na poseben mir Francije in Italije z Nemčijo. Francoški narod je že sit vojske. Javna tajnost je, da v sporazumu ni več soglasja in da sporazum razpada.

Pet predlogov za tajno sejo francoske zbornice.

Pariz, 18. jan. Predsedniku francoske zbornice je došlo že pet predlogov o sklepanju tajne seje.

Francozi žele miru — Nezaupljivost nasproti Angliji.

Berlinski »Tageblatt« javlja iz Luga-na: Neki ugledni Skandinavci, ki je bival poletj v Franciji in ki je došel zdaj v Švico, pripoveduje zanimive stvari iz Francije. Ljudstvo nikakor ne sodi tako, kakor pišejo časopise. Narod po svoji ogromni večini želi miru in bi rad videl, če bi se vlada pečala z nemškim mirovnim predlogom. V ljudskih množicah vsaj se niti ne govori o »revanši« ali o povrnitvi Alzacije Lorene. Povsod se sliši: »O, da bi se že vlada pogovorila z Nemčijo in da bi Angleže z lepimi pokloni spravili iz dežele.« Anglije sicer ne sovražijo, a zelo malo ji zapujajo.

Briand in Lloyd George prezrla italijanskega kralja.

Lugano. V Italiji so prikrito nevoljni na Lloyda Georgeja in na Brianda, ker ni sta povodom rimskega posveta obiskala kralja Viktorja Emanuela v italijanskem glavnem stanu.

Notranja revolucija v Rusiji.

»Rečj« piše: Vse kaže, da se v Rusiji pripravljata notranja revolucija, ki se širi v širokih plasteh ljudstva. Celu dvorni krogi se ozirajo na to stremljenje in mu od časa do časa žrtvujejo kakega ministra, ali gubernatorja. Če bodo taki koraki trajno rusko javno mnenje pomirili, je seveda drugo vprašanje.

Krvne žrtve Rusije za koristi Anglije.

Amsterdam, 17. jan. Rusko socialno demokratsko časopisje piše: Ruski narod se polagoma prepričuje, da je Rusija svoje ti-

sočere izgubljene vojake žrtvovala le, da se čuvajo koristi Angležev. Angleška vlada je sicer obljubila Rusiji Carigrad in Dardanele, a danes nihče ne veruje, da bo Rusija ta smoter kdaj dosegla. Ker se to ve, se sovražnost proti Angliji tako množi, da mora ruska vlada v Petrogradu stražiti angleško veleposlaništvo, v celi Rusiji pa vse angleške konzulate, ker se boji izgredov proti njim.

Kriwošchein pozvan v Carsko selo.

Preko Stockholma se poroča, da že presenečenj v Rusiji ni konec. Prejšnjega ministra, državnega tajnika A. V. Kriwošcheina je car nujno pozval na zaslišanje v Carsko selo.

Nadvojvoda Jožef odhil vse sovražne napade pri Marastli. — Izgube sovražnika težke. — V Voliniji boji ponehali. — Rusi se umikajo za reko Prut. — Ogrožena ruska črta ob Donavi.

Sporazum je v svojih časopisih bobneče in bahavo napovedaval veliko rusko ofenzivo. Res so ta teden Rusi v Rumuniji besno napadali. General Brusilov je storil vse, da bi bil vrgel naše čete in voje naših zaveznikov. Dosegel pa ni drugega, kakor da je zasedel neki vrh med dolinama Casinu in Susitu, a ta uspeh je zelo dvomljiv, ker ga nadvladujejo naši v svoji drugi višje ležeči postojanki. Niti tega ni bil dosegel, če bi ne bil sneg zamedel naših žičnih ograj. Pri Vadeni so se turške prednje straže umaknile v glavno varnostno črto, kakor poroča tudi rusko uradno poročilo. Uspeh Brusilovega nastopa je bil torej zelo klavern, dasi mu je tam gori na najsevernejši ruski bojni črti pomagal tudi general Ruski, ki pa tudi ni ničesar dosegel. Francosko časopisje pripoveduje, da se Rusi umikajo že za reko Prut. Rusko časopisje je pa z generalom Ruskim zelo nezadovoljno. Mislili so, da bo general Ruski napadel pri Rigi in pri Mitavi, pregnal Nemce in oprostil zasedene ruske pokrajine. Doseglo se pa tam ni drugega, kakor da so pri Rigi in pri Mitavi imeli ruski polki težke izgube. Tudi v Voliniji so uvedli Rusi boje, ki so pa že ponehali. Le med dolinama Susita in Casiu je sovražnik 18. t. m. napadal, a v ognju hrabrih čet nadvojvode Jožefa so se ti napadi na višinskih postojankah pri Marastli popolnoma zrušili. Izgube sovražnika so bile težke. Ruskih naporov njih zavezniki niso dosti podpirali. Izgovarjajo se v svojih listih, češ, da morajo varovati svoje sile in moči za veliko spomladi nameravano ofenzivo sporazuma, od katere pričakujejo, da bo odločila vojsko.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 19. jan. Uradno:

Sovražnik je včeraj popoldne besno napadal naše postojanke med dolinama Susita in Casinu, napadi so se v našem ognju popolnoma izjalovili.

V Voliniji so boji zopet ponehali.

Namestnik načelnika generalnega štaba:

pl. Höfer.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 19. jan. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Boji, ki so bili zadnje dni živahnejši, so zopet ponehali.

Bojna črta generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa.

Severno doline Susita pri Marastli so se izjalovili proti našim višinskim postojankam podvzeti napadi s težkimi izgubami za sovražnika.

Bojna skupina maršala plem. Mackensena.

Položaj se ni izpremenil.

Prvi generalni kvartirni mojster:

pl. Ludendorff.

× × ×

Sofija, 18. januarja. Z rumunškega bojišča se poroča: Rusko vojno vodstvo je v južni Moldavi zbralo vse rezerve, da bi v ozkem prelazu med traissilvanskimi Alpami in Donavo ustavilo zmagovito prodiranje osrednjih velesil. Rusko vojno vodstvo polaga posebno važnost na gorovje Casinu, ki leži južno doline Trotus, na postojanko pri Faurci južno Marasesti in na trdnjavo Galac. Med Marasesti in Galacom leže utrjene postojanke, zelo važne za obrambo mostov: ključ v Fundeni—Nomolosa, ki ima predvsem obrambno nalogo. Precejšnje strategične važnosti je gorovje Casinu. Prednje gore tega gorovja, ki je divje razdrapano in ki ga pokriva pragozdi, tvorijo dohod v dolino Trotus. To gorovje nadvladuje pota, po katerih oskrbujejo in izpopolnjujejo središče vojne skupine nadvojvode Jožefa, a nadvladujejo tudi tisto rusko armado, ki operira vzhodno prelaza Gyemes. Kljub svojim strašnim izgubam, ki so jih Rusi že imeli, mečelo

Rusi divizijo za divizijo proti utrdam podmaršala Geroka. Njih nalogo jim je zadnje dni olajšalo, ker je močno snežilo. Snega je namreč toliko padlo, da leži višje kot en meter nad našimi žičnimi ograjami. Kljub temu se je Rusom posrečilo le na enem mestu, da so se vgnézili v najsrednejših jarkih. Kmalu se bo pokazalo, če jih bodo tudi mogli trdno v svoji posesti držati, ker te postojanke nadvladuje naša druga bojna črta, ki leži višje kot prva črta.

Med predgorjem in izlivom Sereta je bilo primeroma mirno. Pri Galacu si je rusko vojno vodstvo poizkusilo olepšati položaj s sunkom ruskih in rumunskih polkov proti jugu, da bi prisilili utihniti naše težke topove južno vadeni. Ruska premoč je sicer držala postojanke na desnem bregu Sereta, a zabraniti ni mogla nadaljnega obstreljevanja galaških utrd.

Dobruška armada je poslala svoje letalce, da so poizvedovali v južni Besarabiji. Vsak letalec ve, kako težavno in nevarno so poleti čez jezera. Naši letalci so preleteli izlive Donave, jezera Jalpuh in Kagut; leteli so do severno Bolgrada. Vrnili so se z dragocenimi podatki s svojega poizvedovalnega poleta.

Boj za Galac.

»Az Est« avlja 18. t. m. iz Sofije: Naši topničarji obstreljujejo z velikim uspehom železniške vlake, ki vozijo iz Galaca. Po dveh progah ne morejo več voziti. Prosto ima sovražnik le še progo iz Galaca v Birlat, a tudi tam že posamezne točke dosega naša topovi. Tudi del galaških utrd že naši topovi obstreljujejo. Obramba trdnjave za to ni več trdna. Rusi v tem kratkem času ob Seretu niso mogli zgraditi trdnih obrambnih postojank. Vodilni sovražni krogi so v skrbeh in pripravljajo javno mnenje v svojih deželah že na izpraznitev Galaca. Rusko vrhovno poveljstvo je pripravljeno na posledice svojih porazov. Storiло je vse, da odvrne katastrofo, ki grozi ruskim četam ob Seretu. V velikih bojih na Vlaškem in v Dobrudži so bile izgube Rusov izredno velike. Tamošnje armade so utrujene. Rusko vrhovno poveljstvo je moralo zato zopet poslati ostanke rumunske armade na boj, dasi se Rumuni še niso reorganizirali. »Az Est« poroča dalje iz Genfa: Vojaški poročevalci pariških listov pripravljajo francosko javno mnenje, da se bo Galac kmalu izpraznil. Vojaški kritik lista »Echo de Paris« pravi, da se mesto izredno težko brani. Sovražne kroglice padajo na vse ceste, ki vodijo v mesto in zadevajo tudi mesto. Rusi morajo za to svojo obrambno črto že umikati proti Prutu. Kritiki opozarja, da je že ruska črta ob Donavi v nevarnosti.

Zmede v Galacu in v Jašu.

Kodanj. V Galacu vlada strašna zmeda. Premožni meščani so že zdavnaj mesto zapustili. Proti Rusiji se vale tisočere množice. Rumunski parlament v Jašu je že nehal zborovati, ker se tam ne čuti dovolj varnega.

Zakaj so Rusi opustili nameravano ofenzivo pri Fundeni.

Curih, 18. jan. Rusi so tudi pri Fundeni pripravili veliko protiofenzivo. Nedostopno ozemlje in povodnji reke Seret so povzročile, da so načrt izpremenili.

Velika vojaška premeščanja v Rusiji.

»Brževije Vjedomosti« javljajo: Ruski železniški in poštini obrat je zelo moten, posebno v Petrogradu in v severnih okrajih, ker premeščajo v velikem obsegu čete.

Rusija se zanaša na angleške rezerve.

»Birževijske Vedomosti« so objavile nedavno članek, ki izvaja, da tvori angleška armada rezervo sporazuma. Angleška rezervna armada bo nastopila v zadnjem, odločilnem trenutku z odločilnim sunkom proti osrednjima veselilama.

Novi ruski vojni minister.

Petrograd, 18. jan. General Beljajev, nekdanji pomočnik vojnega ministra in načelnik generalnega štaba, je imenovan za vojnega ministra. Car je dovolil odstopiti pomočniku notranjega ministra knezu Volkonskij.

Miljukov zaprt.

Iz Curia: Zasebno se poroča, da so zaprli Miljukova, voditelja kadetov.

Poljakov iz kraljevine v Nemčiji ne silijo v vojaško službo.

Berlin, 18. jan. Wolff javlja: Med delavci, ki so doma v kraljevini Poljski, se sodi, da bodo prisiljeni služiti v poljski armadi. To se ne namerava, ker je poljska armada že izpopolnjena le s prostovoljci. Vse govornice o prisilnih pozivih so izmišljene ali jih pa širijo zlobni ljudje.

Usoda ruskih vojnih ujetnikov Ukrajincev.

»Lokalanzeigerju« se piše iz Švice: Ruska vlada se peča že več mesecev z bodočo usodo vojnih ujetnikov iz Ukrajine, ki sta jih zarubili osrednji evropski velešili. Teh je več stotisoč mož. Ko bo vojska

končana, jih nameravajo poslati v Sibirijo. O nakupu za nje potrebnih zemljišč se že pogajajo od junija 1916. Tudi druge vojne uetnike, ki niso Rusi, bodo poslali v Sibirijo.

Uspešna podjetja naših čet na Krasu.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 19. jan. Uradno: V severnem odseku bojne črte na Krasu so privedle naše čete s posrečenih podjetij proti sovražnim predpostojankam 4 častnike, 120 mož ujetih in 1 strojno puško.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer.

Priprava novi laški ofenzivi.

Dunaj, 18. januarja. Italijani nadaljujejo močnejše s topničarsko pripravo k novi ofenzivi na primorski fronti. Presledek med zadnjo bitko in novim velikim bojem, ki ga je pričakovati h koncu januarja ali začetkom februarja, je že danes večji, kakor je bil presledek med boji od poletja lanskega leta sem.

Zlagano italijansko poročilo.

Dunaj, 18. jan. (K. u.) Iz vojnega tiskovnega stana: »Secolo« je pisal 13. decembra: Ko so se preiskavali po bitki po Gorici žepi padlih sovražnikov po spisih, so našli veliko fotografij, ki so predstavljale obežene Srbe in ki so jih razširili za propagando. Ta propaganda je tudi dobro uspeła. Dne 13. avgusta so namreč našli pri Rubiah več obeženih bersaglierjev, ki so jih obesili na povelje nadvojvoda Jožefa, poveljnika 16. (ogrškega) zbora. Natančne poizvedbe so doznale: Povolnoma izmišljeno je, da bi se bile delile fotografije obeženih Srbov moštvu za propagando kakor tudi povelje Niegove c. in kr. Visokosti generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa. Poizvedbe so v neki drugi smeri dognale nen pričakovani uspeh. Zaslišani vojni ujetniki 221. pešpolka so namreč javili, da je zapovedal poveljnik 3. bersaglierskega bataliona obesiti pri Gorici več bersaglierov, ker so hoteli dezertirati. Ne more se dvomiti, da je šlo v tem slučaju za tiste bersagliere, o katerih je pisal »Secolo« v svojem lažnjivem poročilu.

V Italiji pod orožje pozvani socialistični poslanci.

Štirje socialistični poslanci so pozvani pod orožje.

»Sveta sebičnost«.

Iz Curia: Jakinsko vojno sodišče je prisodilo vojnemu dobavitelju Alfredu Contini 3letno ječo. Ogoljufal je namreč erar za en milijon lir.

Položaj v Macedoniji

ni izpremenjen. Monastir je v ognju zaveznikov, srbske oblasti so odšle iz njega. Desno krilo sovražne postojanke do Dorianskega jezera in Vardarja tvorijo Angleži, potem srbski ostanke in Francozi, pri Monastirju stoe Lah in Rusi. Južno Ohijskemu jezeru tvorijo zveze z laškimi četami v Albaniji Francozi. Mestoma je živahno vrvenje.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 19. jan. Veliki glavni stan: Sunek neke angleške stotnije proti Serresu smo izlahka odbili. Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Sporazum ne zaupa grškemu kralju.

»Az Est« javlja iz Genfa: Vlade sporazuma skrbi, če ne igra kralj Konstantin dvojne igre. Polkovnik Rousset zahteva, naj proti kralju brezobzirno nastopijo. Poslaniki se nahajajo še vedno na krovu vojnih ladij in se niso vrnili v Atene, ker jih grški odgovor ne zadovoljuje.

Poojstrena blokada Grške.

»Daily Telegraph« poroča, da bo sporazum z 20. t. m. poojstrel blokado Grške dokler ne bodo Grki izvedli, kar so obljubili. Korintski zaliv stražijo ladje sporazuma.

Boji na zahodu.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 19. jan. Veliki glavni stan: Naše patrulje so na več mestih izvedle uspešna podjetja. Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Francosko uradno poročilo.

17. januarja ob 11. ponoči. Streljanje pehote, topništva in delovanje jarknih strojev na celi bojni črti.

Belgijsko poročilo. Topništvo je lahko streljalo pri Dixmuiden.

Angleško uradno poročilo.

17. januarja. Uspešne poizvedbe severno Beaucourt-en-Ancre in pri Lens. Pri prvem kraju smo vzeli važno postoj-

janko na bojni črti 600 jardov; pri drugem kraju smo v sovražni drugi črti blizu Calonne z bombami uničili sovražna bivališča in zadali sovražniku velike izgube.

Premeščanja vojakov v Franciji.

Baselj. Iz Genfa: Vsem kolodvorom železniške proge Pariz - Lyon - Sredozemsko morje je zapovedano, naj pošljejo svoje lokomotive in vozove v glavne distrikte kraje in da naj izpraznejo kolodvore in tirste.

Angleški vojaki naveličani vojske.

»Nieuwe Rotterdamsche Courant« posnema po The Intepreter pismo nekega angleškega vojaka, ki je pisal: Govoril sem s tisočeri vojaki mnogih polkov. Med temi nisem dobil enega, ki bi bil za nadaljevanje vojske.

Vpoklic kmetijskih delavcev na Angleškem.

Haag, 18. jan. Vpoklic kmetijskih delavcev na Angleškem, ki so bili doslej oproščeni vojne službe, vzbuja v vsem častnikarstvu pozornost in nevoljo. »Daily News« vpraša, kaj bo reklo inozemstvo, ki bo gotovo mnenja, da Angleška nima nobenega moštva več, ako pozivlje najpotebnejše ljudi. Doma pa bodo rekli, ako je dežela lahko pogrešala teh delavcev, čemu so zašli v tako krizo z živili? Zakaj stanejo živila nad 200 odstotkov več? Zakaj se primerja Angleško oblegovalnemu mestu? Drugi listi pa se jeze, da je s tem poklicem vlada zopet prelomila obljubo in da ne more vlada držati ničesar, kar je obljubila glede moštva. Čuje se, da je odstopil angleški poljedelski minister.

Novi vojni načrti sporazuma.

»Journal« ne dvomi, da bo nemško vojno vodstvo hitro in resno izvedlo svoje načrte na vzhodu in na zahodu. Ni misliti, da bi Nemci varali, ker so vsa svoja velika uspešna podjetja: n. pr. osvoboditev Galicije in uničenje Srbije in Rumunije prej naznanili.

Ofenziva na zahodu?

»Times« javljajo: Sporazum pripravljajo na zahodu veliko ofenzivo.

Velika odločilna ofenziva.

Berlin, 18. jan. »Vossische Zeitung« poroča od zahodne fronte: Nasprotnik pripravlja očitvidno večje presenečenje, a smoter se še ne da spoznati.

Basel, 18. jan. »Daily Cronicle« piše k poročilom iz Newyorka o novem koraku Wilsonovem v mirovnem vprašanju, da bo Angleška poslušala predloge, da so pa priprave na frontah napredovale toliko, da se mora računati, velika odločilna ofenziva udari lahko vsak dan.

Poojstrena podmorska vojna.

Elberfeld, 18. januarja. O vprašanih odnošajev Nemčije do nevtralcov je napravilo načelstvo zveze domoljubnih družtev v Elberfeldu sklep, v katerem pravi, da z ozirom na ameriške dobave stralivg, ki je dalo izkrvaveti stotisočem vrlih sinov, pričakujejo ukaza, da smejo podmorski čolni vojevati se brez ozira na Ameriko, ne da bi se pokazali na površju.

Nova nemška »Möve«.

Haag, 18. jan. Nova nemška »Möve« je uničila doslej 70 do 75 tisoč ton ladijske prostornine. Vrednost potopljenih ladij in tovorov računajo na štiri do štiri in pol milijonov funtov šterlingov.

Ogrožena nevtralnost Švice.

Švicarska armada šteje 6 divizij. Vsaka divizija šteje 16 do 19 bataljonov, 3 kavalerijske eskadroni in dva topničarska polka s potrebnimi pionirskimi in sanitetnimi oddelki, kolesarji, zrakoplovci itd. Črna vojska šteje 83 pehotnih bataljonov, 13 konjeniških, 39 topniških, 42 trenskih, 3 saperske, 25 ženijskih stotnij in 28 sanitetnih sekcij. Do 220.000 mož šteje cela švicarska armada; topov je nad 700. Kot vpadalna bojna črta pride v poštev švicarska zahodna meja od severnega vojnega kota do Genfskega jezera. V prvi vrsti pride za operacije v poštev prostor pri Baslu, ker je od

tam mogoč vpad zahodno Rene v južno Alzacijo in v Schwarzwald. Pokazalo se bo šele, če bodo Francozi mogli pogaziti Švico in doseči nemško mejo.

»Berner Tagblatt« pravi: Če bodo nadaljevali izpraznitev italijanskih krajev ob švicarski meji in če bodo še nadalje zbirali čete, bo to nevarno Švici. Švica mora ukreniti najstrožje protiodredbe proti morebitnemu vpadu.

Italijanska premikanja na švicarski meji.

Curih, 18. jan. Južnošvicarski častniki javljajo soglasno, da izpraznjujejo že nekaj dni po načrtu italijansko mejo. »Morgenzeitung« piše o sumljivih kupljenjih čet ob švicarski meji.

Ministrska posvetovanja v Berlinu.

Dunaj, 18. januarja. Predsedniki državnih zborov osrednjih in njim zaveznih držav so danes odpovali. Predsednik soobranja, dr. Watšev, ki je bil nekaj dni na Dunaju, in predsednik dr. Sylvester sta se posetila medsebojno. V petek despo predsedniki v Draždne, kjer jih bodo pozdravilo več zastopnikov nemškega zunanjega urada. Berlinski župan dr. Reicke bo prisoten j nekaterimi člani mestnega zastopstva pri vzprejemu v Berlinu.

Gospodarska vprašanja, katera so povod po avstro-ogrski nagodbi posetu, dajo gostom dosti opravka, ker se mora temelj k prehrani armade in ljudstva določiti po enotnih načelih in je treba vzajemne pomoči tam, kjer je najbolj pičlo. Gospodarstvo v zasedenih deželah Srbiji, Črnigori, Rumunski in Poljski se mora takisto zediniti v skupno podjetje, da se bodo žetveni in zemski pridelki privzemiš Bolgarijo in Turčijo razdelili primerno.

Razgovor o splošnih političnih in vojnih vprašanjih je pri sedanjem stanju kaj raznovrsten in skoro gotovo je, da se bo de vršil med vodečimi državniki.

Razna poročila.

Koliko sovražne zemlje imamo zasedene. Wolff poroča: Začetkom leta 1917. smo imeli zasedene sovražne zemlje: V Belgiji 29.000 km², v Franciji 22.310 km², Francozi so imeli zasedene nemške zemlje 900 km². V Rusiji smo imeli zasedenih 280.450 km², v Rumuniji 100.000 km²; Rusi so imeli zasedenih 28.231 km² avstrijske zemlje. V Srbiji so imele zasedene naše čete 85.867 km², v Črnigori 14.180 km², v Albaniji 20.040 km².

Črnogorski ministrski predsednik odstopil.

Pariz, 18. januarja. (Kor. ur.) Črnogorski ministrski predsednik Radović je izročil kralju svojo prošnjo za odstop.

Perzi s Turki proti Rusom.

Iz Carigrada: Do 200.000 Perzov je sklenilo, da se pridružijo Turkom v vojski proti Perziji.

Gospodarske težave.

Pičlost živil drugod. Kakor poroča »Daily Mail« je izdal diktator za živila Lord Devonport na Angleškem različne odrede, ki se tiče izvečine porabe moke. Svatbeni kolači se smejo peči samo s posebnim dovoljenjem, a politični jih na običajen način z debelo sladkorno glazuro, je prepovedano sploh. Devonport je obsodil na smrt vse fazane, ker so znani prijatelji žita. Lastniki jih morajo postreliti letos, in če tega ne store, dobe drugo leto kmetovalci pravico, da jih postrele. Različnim živilom n. pr. krompirju se določijo v kratkem najvišje cene za prodajo na drobno. V šegavem članku opisuje v »Petit Parisien« Prax pariške prehranitvene razmere. Različna živila se primerjajo s kralji in ministri, ki so na razpolago ljudem samo ob gotovih časih, kadar jih je baš volja. Najtežavnejša vladarica je velmožna tekočina mleko, ki se da videti le od 5. do 7. ure zutra. Krompir se pojavi med 10. in 11. uro. Surovo maslo med 2. in 4. uro, tako imajo gospodinjje opravka ves dan, da preskrbe najpotebnejše na mizo. Najhuje pa je, da vsa ta veličanstva niso kar nič zanesljiva, da se včasih upro popolnoma in se ne pokažejo nikomur. Premog se pokaže le včasih na trgu, a kdaj, se ne ve naprej, največkrat ga sploh ni. Narasčanje reke Sene je napravilo ministru Harrichu resnih težkoč. Čeprav upajo, da reka ne bude narasčala dalje, je dovoz premoğa zelo težaven.

Hvala moravskega kmetijstva. Na Moravskem, v Šleziji, Zgornjem Avstrijskem

in na Štajerskem se je ploskev neobdelane polja v l. 1915. zmanjšala proti l. 1914. v Cehih in na Nižje Avstrijskem pa povečala. Zmanjšanje tvori na Moravskem 9095 ha, v Šleziji 2325 ha, na Zgornjem Avstrijskem 9465 ha, na Štajerskem pa 6 ha, povečanje tvori v Cehih 607 ha, na Nižjem Avstrijskem pa 25.310 ha. Moravsko je torej med onimi deželami, ki so pri največjih težavah dokazale, da je bila ploskev neobdelane polja zmanjšana iz tega namena, da bi bila žetev potrebnih poljedeljskih produktov večja.

Vojni milijonarji v Budimpešti. »Vilag« je prinesel pred nekaj dnevi zanimivo poročilo o novih milijonarjih v Budimpešti, kateri so obogateli z armadno dobavo in z vsem, kar je bilo s tem v zvezi. Budimpeštanski davčni urad je sestavljal statistiko vseh ljudi, ki so dolžni plačati davek iz vojnih dobičkov. Vojni davek so dolžni plačati vsi oni trgovci in obrtniki, ki imajo na leto več nego 20.000 K dohodkov. Zgoraj omenjeni davčni urad je prejel iz vojnih dobičkov 11.700.000 K za l. 1914. Ta znesek se je povečal l. 1915. na 13.700.000 K. Iz tega je razvidno, da je 520 posameznikov z dohodki, višjimi nego 20.000 K, imelo minulo leto 342.500.000 K dohodkov, oziroma dobička, t. j. za 50.000.000 K več nego v prvem letu sedanje svetovne vojne. Ti podatki sicer niso natančni, ali vendar poučni. — Vojni milijonarji budimpeštanski bivajo v Terezinu (terezinski okraj) in poslujejo posebno v Leopoldovem (Lipotvarosu); njih nekronani kralj je Manfred Weiss, ki je l. 1914. priznal letnega dobička 9.000.000 K ter je plačal od te ogromne vsote primeroma malo vojnege davka. Lansko leto je priznal 19.000.000 K vojnega dobička. Prihodnje leto bodo plačali vojni davek vsi oni, ki imajo več kakor 10.000 K dohodkov na leto in takih meščanov je v Budimpešti 35.000. Teh 35.000 davkoplačevalcev ima letnih dohodkov malodane eno milijardo. Približno 400.000 prebivalcev se pa mora zadovoljiti z letnimi dohodki, ki so manjši nego 10.000 K, a velika večina med njimi nima niti 1000 K dohodkov.

Dijaki — čevljarji. Včasih smo žugali lenim šolarjem: »Uči se, ali pojdeš za čevljarja!« Ta v obče prezirani stan pa se je dvignil v poslednjem času do znatnega ugleda. Ker zahteva sila, se je pomnožila učna snov po srednjih šolah v Pešti za neobvezan predmet. Ravnatelj mestnega zavoda je dognal, da ima med 800 dijaki 300 strgane čevlje. Da bi odvrnil to zlo, je dal urediti v šoli čevljarstvo delavnico, kjer se pod vodstvom čevljarjev-invalidov 72 učencev uči skrivnosti čevljarstva obrti. Kako ugodno vpliva ta »izpremena« na dijake, kaže vnema in veselje »učencev«, ki bi radi vsi bili čimprej mojstri.

Jajca v Sofiji prodajajo na trgu po 20 vinarjev. V Sofiji je še vsega dovolj in draginja se ne čuti. Tako poroča prijatelj iz Sofije.

Leseni impregnirani polovični podplati se dobivajo in pribijajo na čevlje pri čevljarju Ivanu Dobrez na Ježici št. 27. — Podplati so lahki, trepni bolj kot vsako drugo usnje in tudi cenejši ter pri hoji ne povzročajo ropota. — Čevljarji, ki bi se zanimali zanje, dobe pojasnila o nabiranju in tudi podplate v prodajo. — Za mesto Ljubljana zadostuje dopisnica z naslovom; pride na doni.

Kako je v Gorici?

Nemški listi poročajo:

Kakor znano poteka fronta na višinah tik vzhodno od Gorice ter je močnejša s prostim očesom opazovati vse, kar se godi v mestu. Gorica je namreč le za streljaj oddaljena od naše najsrednje črte. Takoj potem, ko so naši izpraznili mesto, so prišli v Gorico Italijani in ena njihovih prvih odredb je bila, da so odstranili iz mesta, ki leži v ognjenem območju, vse civilno prebivalstvo. Gorica je danes popolnoma neobjudena, kar v gotovem oziru pospešuje naše akcije, ker smo rešeni ozirno na civilne osebe. V Gorici je nekaj podrejenih italijanskih poveljnikov in nekaj sanitetnih zavodov. Maloštevilne v mestu nastanjene čete žive po kletih, tako da je »kavernsko gnezdo« popolnoma primeren naziv za današnja Gorico. Veliki železniški most pri Ločniku, kakor tudi južno ležeči sloviti most čez Sočo, ki je vodil v Podgoro, sta še vedno razdrta in Italijani se poslužujejo več provizoričnih lesenih mostov, ki so jih južno Gorice zgradili čez Sočo. Ker so Italijani v mestu samem postavili baterije, ni drugače, nego da naši topovi obstreljujejo Gorico. Zato so požari v mestu precej pogosti. Ob sebi se razume, da se na naši strani strogo pazi, da se ne dela nepotrebna škoda.

Doslej Italijani tudi še niso mogli poročati, da naši topničarji ne bi bili spostovali ženevskega mednarodnega križa, dočim so Italijani v prvem vojnem letu zelo često obstreljevali naše sanitetne zavode v Gorici. Kljub temu, da je mesto v vojnih dogodkih precej trpelo, nudi opazovalcu z mejne višine slikovito in veličastno sliko. Grad, vrtovi in lepe kamenite stavbe se vidijo tako blizu, da bi jih mogel človek

doseči z roko. Ako se oborožiš z daljnogledom, moreš razločiti vsak kamen na cesti. Vidiš pa tudi, da so ceste in trgi popolnoma zapuščeni. Samo v varstvu teme morejo Italijani dovažati četam v mestu in vzhodno Gorice živež in druge potrebščine. Kljub indijanskemu kriklu, ki so ga gnali Italijani, ko so prišli v Gorico, se Aostove čete ne počutijo posebno varne v njej. Dokaz za to so obsežne utrdbene naprave, ki so jih zgradili Italijani vzhodno mesta. Zastonj so se prizadevali sovražniki, da bi tekom treh bitk po zasedenju mesta vtisnili naše črte proti vzhodu in nas izrinili iz zanje tako nevarne bližine.

Italijane je trud mnogo več stal, kot pa osvojitve samega mesta. Sedaj vlada, kakor se uradno poroča, na primorski bojni črti in pri Gorici mir. Dejansko se pa akcije, čeprav se ni niti s sovražne niti z naše strani podvzelo večjih operacij, niso prekinile. Pri Gorici se strelja ponoči in podnevi. Neprenehoma grmi pri goriški bojni črti in zato je bivanje v mestu več kot neprijetno. Med obema strankama se vrše trajno praske, zraven pa dela neprijetnost zimsko deževje in viharji. Zato vpliva vreme zelo neugodno na živce, kajti vojaki se nahajajo v mokrih postojankah in kavernah. »Rešena Gorica« je v najvišji meri žalostna žrtev dosedanjega italijanskega odrešenja. Italijani so si celo stvar čisto drugače predstavljali. Doslej more italijansko vojno vodstvo pokazati kot sad najstrašnejših krvavih in materialnih žrtev svoje dežele le na pust, napol razrušen kup podrtije, v kateri ni nobene »rešitelja« in nobenih oblasti edine, povečane Italije, ki naj bi osrečevale odrešence s svojo upravo.

Dnevne novice.

+ Jubilejna številka »Dom in Sveta« se je za nekaj dni zakasnila zaradi nekaj slik, ki jih uredništvo zaradi slabih prometnih zvez še ni prejelo.

+ Odlikovanja. Red železne krone 3. vrste z vojno dekoracijo je dobil pred sovražnikom padli poročnik 87. pp. Josip Grilc. — Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo sta dobila nadporočnik 7. bos. herc. lovske baona Emanuel Bouše in stotnik 3. trd. top. p. Anton Fras. — V drugič je dobil Najvišje pohvalno priznanje nadporočnik 47. pp. Ivan Kralj. — Srebrni križec s krono na traku hrabrostne svetinje sta dobila tit. narednik 7. dež. orož. pov. Josip Blokar in nad. stražmojster 6. dež. orož. pov. Ivan Vrabl. — Srebrni zaslužni križec s krono je dobil ognjičar 6. polj. top. polka, rez. baterija, Karel Premur. — Srebrni zaslužni križec je dobil ognjičar 6. polj. top. p., rez. bat., Iv. Preločnik. — V drugič je dobil srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste pešec 87. pp. Pemič Ferdinand. — Železni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje sta dobila tit. ognjičar Žurek Ivan in rač. podčastnik 13. tren. div. Zalokar Franc.

Društveno delo našlovenski moji. Št. 11j v Slov. goricah. Naše Bralno društvo je priredilo 14. t. m. predstavo igre »Rešitelje«. Fantje so dobro igrali. Želeti bi bilo, da se ta igra predstavlja na vseh slovenskih ljudskih odrih, ker ima dovolj poučnega za naše ljudstvo. Rešitelj marsikaterega kmeta, te in one družine, bo abstinenčno gibanje. Omenjena igra živo pokaže, kako si opomore gospodar, ki zapravlja zdravje in premoženje na alkoholu, edinole s treznostjo. Marsikje bi res lahko stal družinjen dom in v njem izobražena mladina, a tisti denar gre raznim tovarnarjam alkohola, največ tujcem, v žep in mladina tava zaslepljena okrog. Pozna se pa, da še mnogi ne marajo takega rešitelja, kajti k omenjeni predstavi jih ni bilo, četudi bi drugače radi šli.

— Najnovejši doprnski kip Njegovega Veličanstva cesarja Karla, modeliran od kiparja Emila Janauscheka, je razstavljen v izložbenem oknu cvetlične trgovine J. Wider v Selenburgovi ulici in tvrdke Krisper nasproti mestnega magistrata. — Čisti dobiček je namenjen soškemu fondu in znaša cena kipu 60 K, k temu krasno opremljena stenska polica — konsol — s cesarsko krono, cena 30 K. Kip, ki je lepo dovršeno umetniško delo je razstavljen tudi na Dunaju in Budimpešti in ga v nakup najtopleje priporočamo.

— Povodenj v Savinjski dolini. V sled obilega dežja v zadnjem času je Savinja z Voglajno in drugimi pritoki tako narastla, da je prestopila bregove in poplavila polje in ceste. Cela spodnja Savinjska dolina pri Celju je pod vodo. Celjska okolica je podobna jezeru. Prebivalstvo okoliških krajev je odrezano od mesta in more le po ovinkih do njega. Tudi v Celju samem je povodenj napravila mnogo škode; v Wolfovi in Hermannovi ulici je tako hitro zalila kleti, da ni bilo močnice ničesar rešiti ter je poginilo zlasti mnogo perutnine. — Ogromna je škoda v okolici, kjer so uničene ozimne setve. pokvarjene ceste itd.

Poginilo je tudi mnogo živine in voda prinaša posebno mnogo prešičev, pa tudi divjačina. V Škofji vasi je voda odnesla jez pri Majdičevem mlinu, vsled česar je v velik nevarnosti 200 m višje ležeča glavna vodovodna cev. V Soteski in v bližini Vintanja so nastali na cesti usadi, vsled česar so popokale vodovodne cevi in so ostali Celjani brez vode. Ker pa poškodbe niso posebne, je upati, da bo vodovod kmalu zopet v redu. Savinja hitro upada.

— Celje brez elektrike. Radi pomanjkanja premoaga je morala tovarna »Westen«, ki daje električni tok mestni elektrarni v Celju, ustaviti obrat.

— Obtoženi Ročani zaradi veleizdaje. »Tengerpart« prinaša sledeči popis reških meščanov, ki so ušli v Italijo in so obtoženi zaradi veleizdaje: Fran Jellouscheg (Slovenec-renegat), Roman Donati. Armando Hodnig (Slovenec-renegat), Hinko Camerra, Rihard Gigante (znani sovražnik Hrvatov in Slovencev), Jos Emili, Janko de Emili, Herkules Cretich (= Kretič, Hrvat-renegat), Amato Chioggia, Ljud. Cussar (= Kušar, Slovenec-renegat), Jurij Conighi, Cesar Conighi, brata Icilio Baccich in Ippaccio Baccich (Hrvata-renegata, smrtna sovražnika Hrvatov in Slovencev), Iro Descovich, Rugjer Lorenzutti in navdušeni Supilovci: Peter Pilepič, Hinko Burič, Ant. Sušmel, Jurij Motel, Ante Lekčević, Ivan Merlak, Rudolf Malvič, Josip Depoli in Ljud. Rustja, vseh skupaj 25.

— Pošiljanje potrdilnih listin potom etapnega štacijskega poveljstva. Ker se je pripetilo, da se je na civilni pošti oddana potrdilna listina izgubila in se je ž njo vršila zloraba, je armadno poveljstvo naročilo etapnim štacijskim poveljstvom, naj sporazumno s politično oblastjo pozovejo občinstvo, da odpošilja take potrdilne listine potom etapnega štacijskega poveljstva, ki jih bo po vojni pošti priporočeno odpošiljalo in se na ta način ne bodo mogle izgubiti.

Senzacionalne aretacije v Reki. Reški »Giornale« poroča, da so te dni aretirali na Reki trgovca G. K. in S. K., ker se je dognalo, da sta s potvorjenimi izvoznimi dovoljenji pošiljala blago iz Ogrske, ki je bilo namenjeno za Reko, drugam, zaradi večjega zaslužka seveda. Takoj nato so aretirali tudi uradnika F. P., ki je zelo znana osebnost, ker je osumljen, da je on navedenima trgovcema preskrboval potvorjena vozna dovoljenja in odstranil iz urada več aktov, ki bi izdala njegovo krivdo. F. P. je postal sumljiv posebno vsled tega, ker je v zadnjem času izdajal v javnih lokalih in pri zlatarjih prekomerno velike vsote. Stvar vzbuja v Reki veliko pozornost. Pričakujejo nadaljnih operacij.

— Umrli je v Adlesčih cerkovnik Miko Požek, p. d. Fabe, ki je dočkal lepo starost 82 let. — Umrli je v Novem mestu hčerka c. kr. poštnega upravitelja g. Alfonza Ravnika Milena Ravnika.

— Za legarjem je doslej obolelo na Reki 422 oseb, od katerih jih je 31 umrlo.

— Oda se bo Friderik Weittenhillerjeva ustanova za dekliško balo za leto 1916 v letnem znesku 106 K 40 v. Pravico do ustanove imajo žene, ki so dobro vzgojene in revnih staršev ter so se poročile v letu 1916. S poročnim listom, z izkazom o ubožnosti in z npravnstvenim spričevalom opremljene prošnje je treba vložiti do 20. februarja t. l. pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani.

— Pročnija. Neki občini na Kranjskem je poslala politična oblast iz Nemčije dve deklici-siroti v starosti 9 in 11 let v postavno oskrbo. Deklici sta zelo lepo vzgojeni, prikupljive zunanosti in prijaznega vedenja. Ker bi deklici vsled svoje vzgoje zaslužili kako boljše usodo, prosimo, da bi jih sprejela kakšna boljša družina ali gospa brez otrok. Natančnejša pojasnila daje: Društvo »Dobrodelnost«, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35.

Primorske novice.

Novoletno darilo beguncem. Dekliška Marijina družba v Solčavi na Štajerskem je poslala »Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani« 62 K za novoletno darilo beguncem. Srčna hvala!

Iz Kranja se nam poroča: Dne 6. t. m. na dan sv. Treh kraljev so se sešle mestne gospe in gospice ter ustanovile odbor, ki ima nalogo nabirati mile darove za siromašne otroke goriških beguncev, bivačih v mestu in okolici. Vrle odbornice so pričele takoj z nabiranjem in v malo dneh kljub grdemu vremenu nabrale mnogo živil in gotovine. Za ves ta denar so nakupile tkanje za perilo in krojile in šivale podnevi in ponoči. V osmih dneh so vse to izvršile in dne 14. t. m., točno ob tih popoldne priredile »božičnico« v »Ljudskem domu«, kjer so se zbrali siromašni otroci begunci s svojimi materami. Poleg teh so došli odborniki omenjene podružnice, mnogo gospa in gospic, ki so v ta namen prispevale, in veliko drugega

občinstva. Zastor se odpre, otroci opunejo zagledavši prekrasno drevesce, polno lučic, slaščic in drugega. Hkrati nastopi deklica-begunka in pozdravlja v verzih odhajajočega velečastitega gospoda dekana Koblarja. Nato spregovori gospod predsednik posredovalnice goriških beguncev, opozorivši jih na Jezusov beg v Egipt in vrnitev na dom. Prav tako naj tudi otroci zaupajo v Vsemogočnega in ga prosijo, da bi se mogli kmalu vrniti naj svoj dragi dom, kojega tako težko pogrešajo; potem omenja obilih darov, katera so jim priskrbele dobre gospe in gospice, da jim olajšajo bedo in dorje. — Gospod kaplan Komlanec omenja neveljnih zaslug prečastitega gospoda dekana, kojih si je pridobil s svojo podjetnostjo, požrtvovalnostjo in spretnostjo. — Nato se prične razdelitev daril. Vzradošeni otroci hvaležno sprejemajo obilne in lepe darove. Obdarovanih je bilo s perilom, jestvinami in pecivom 80 otrok. Blage odbornice, ki se niso strašile truda, ne grdega vremena, so te le gospe: Dolenc Fani, Schitnik, Simon, Marenčič, L. šavnik in gospice: Groselj, Roos in Prevč. Tem sta šli na roko gospici: Mohar Ivanka in Klinar Marija. Omenjenim in vsem onim, ki so v ta blag namen kaj podarili, se je neki begunec zahvalil končavši doslovno: Mili Bog naj Vas blagoslavlja, naj Vam stotero povrne! Zdaj pride na vrsto »drevesce« z raznimi slaščicami, ki so čez malo trenutkov izginile v otroške župe.

Cesarški svetnik je postal povodom svojega umirovljenja ravnatelj državne ljudske šole v Pulju Friderik Priegeer.

Beguncem v znanje. Podružnica posredovalnice za goriške begunce v Kranju ima na razpolago dve kmečki hiši, eno v Babnem vrtu št. 5, drugo pa na Trsteniku proti mali najemnici. — G. Žumer, kovaški mojster v Železnikih, sprejme dečkabegunca v pouk.

Išče se Jožef Brisko iz Standreža pri Gorici, ki je zbežal od tam 12. avgusta 1916. Kdor kaj ve, naj naznanl Petru Brisko, 1. Komp., 3. Baon, Feldpost 517 ali pa »Posredovalnici za goriške begunce«.

Koliko stane
„Slovenec“?

Da ustrežemo mnogim napovo se pri-glašajočim naročnikom na »Slovenec« in ker marsikateri dosedanj naročnik še vedno pošilja zneske, ki ne odgovarjajo pravi, polni naročniki, navedemo v naslednjem cene za posamezne časovne obroke:

a) vsakdanja izdaja:

v Ljubljani v upravi prejemanj stane »Slovenec«:

1'80 K na mesec,
5'— » » četrt leta,
20'— » » leto;

na dom pošiljanj:

2'— K na mesec,
6'— » » četrt leta,
25'— » » leto;

po pošti za Avstro-Ogrsko monarhijo:

2'20 K na mesec,
6'50 » » četrt leta,
26'— » » leto.

Za Nemčijo velja »Slovenec« celoletno 29'— K, za vse druge države 35'— K.

b) sobotna izdaja velja:

3'30 K za pol leta,
7'— » » celo leto.

Naročnina se mora plačevati vedno naprej; na naročila brez naročnine se ne moremo ozirati.

Znižane naročnine ne moremo dovoliti nikomur. Kdor pošlje manj, kot zgoraj navedeno, se mu zaračuna za krajšo dobo.

Ljubljanske novice.

Jutri na praznik sv. Družine bodo v vseh ljubljanskih cerkvah dopoldanske pridige o dolžnosti staršev do otrok, kakor se pokazujejo ravno v sedanjih za otroke posebno nevarnih časih. Vsi starši se nujno vabite k tem za Vas namenjenim pridigam.

Ij V »Šentjakobskem prosvetnem društvu« se vrši v nedeljo dne 21. t. m. zelo zanimivo skioptično predavanje Začetek točno ob 6. uri zvečer.

Ij Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani je daroval znesek 102 K — kot čisti dohodek »Božičnice«, ki jo je priredilo dne 6. janu arja v Rokodelskem domu, za vojno

Ij Koncert komornega virtuozu Fran Ondrička se vrši v Unionovi dvorani v četrtek, 25. t. m. (ne v sredo 24., kakor je bilo doslej objavljeno). Mojster je dal ljubljanskega koncerta spremenil in bo 24

t. m. v Kranju koncertiral. Sodeloval bo v koncertu tudi dunajski koncertni pianist gospod Josip Polgath, ki bo Ondříčka na klavirju spremljal Ondříčkov prejšnji stalni spremljevalec odlični pianist Faměra je že pred dvema letoma v vojski padel. — Krasni spored obsega sledeče skladbe: 1. Mendelsohnov koncert za gosli v E-molu. 2. a) Bach: Eir (Spev za gosli), b) Wieniawski: Rondo scherzoso. Kot tretjo točko sporeda igra pianist gospod Josip Polgath skladbo, katro bo šele naznanil. 4. a) Chopin: Nocturno, b) Smetana-Ondříček: Polka iz opere »Prodana nevesta«. 5. rFan Ondříček: Češka rapsodija. S to obsežno skladbo e mojster povsod dosegel velikanški uspehe, spada med najnovejše skladbe Ondříčkove. — Koncert bo nudil visok umetniški užitek!

Iz seje mestnega aprovizacijskega odseka. Aprovizacija je dobila 5800 kg kaše. Kašo in jajca se bo prodajalo rodbinam, ki imajo otroke pod 4 leta stare, ostanek se porabi za revne sloje. V par tednih pride kaša zopet in takrat jo dobi tudi ostalo občinstvo. Drugi teden se v dveh ali treh okrajih razdeli ajdovo moko. Tri vagona koruznega zdroba se razdeli med vse prebivalstvo na tak način kot se razdeljuje moko. Zavodom se razproda poldrugi vagon koruzne moke. — Odkloni se prošnja pek. mojstra Iv. Tomšiča, sedaj pri vojakih, da bi po svojem namestniku pekela za mesto. Gospej Godčevi se zopet dovoli, da peče za mestno aprovizacijo. — Tržni nadzornik Ribnikar poroča, da se zopet nameravajo povišati cene za živino. Predlaga protest. Se sprejme. — Ker deželno mesto za klavno živino oddaja mesarjem prešiče naravnost, nima mesto pregleda, koliko prešičev dobe posamezni mesarji. Te dni je neki mesar en del od dež. mesta za klavno živino dobljenih prešičev pripeljal v mestno klavnico, drugi del je pa peljal v Rudnik in iz Škofelje je potem meso in špeh odpeljal v Trst. Mesto zato naprosi, da se izvrši oddaja prešičev tako kot je urejena oddaja goveje živine; oddaja naj se prešiče mestu in mesto jih bo oddajalo mesarjem. Da se uredi večjo kontrolo nad uvozom in izvozom ljubljanskega trga, se trg ogradi, pri vzhodu in izhodu bo straža, ki bo kontrolirala. Na trgu sedaj ni špeha, ker se ga mnogo pod roko prodaja. Te odredbe bodo tako prodajo preprečevale. — Župan je dal zapleniti pri zeljarjih zelje in kisljo repo. Dobilo se je 27.300 kg kisle repe in 23.200 kg kislega zelja. Mnogo tega zelja je baje vojaštvo že prej kupilo. — Krompirja manjka. Rodbinam se ga oddaja sproti samo za en teden. Gostilničarji ga dobe šele takrat, kadar bodo potrebščine ostalega občinstva pokrite. — Ker se otvori v Ljubljani železniško življensko skladišče z lastnimi vojnimi kuhinjami, se opozori ravnateljstvo železnic, naj železničarji ondi dobivajo hrano in naj ne obiskujejo mestne vojne kuhinje. Železničarji bodo v železniškem življenskem skladišču dobili več kruha in več moke kot civilno prebivalstvo, kar vsled njihove naporne službe tudi potrebujejo.

Iz zbirke umetnih razglednic. Včeraj je zašla v naš list priporočilna notica o I. zbirki umetnih razglednic. — Mi obžalujemo, da te zbirke ne moremo priporočati, ker je med sicer lepo zbirko slika, katero moramo z moralnega stališča obsoditi, ki pa tudi v umetniškem oziru kaže, da sicer samega sebe precej nizko ceni kot umetnika.

Iz Umrla je dne 18. t. m. v dež. bolnišnici po dolgem, mučnem trpljenju ga. Kristina Dodič, vdova po revidentu južne železnice Antonu, stara šele 34 let. Sredi novembra minolega leta ji je umrl soprog tudi v deželni bolnišnici. Zapuščča nedorastle otroke. Skrbni materi prijeten mir in počitek!

Iz »Muš«, ki je bil izgubljen na koncertu »Glasbene Matice«, se dobi pri Srečko Kristan, Prisojna ulica št. 3, stan. 3a.

Razne novice.

V podmorskem čolnu na severni tečaj. Neznanske težkoče, ktere je moral premagati Nansen in njegovi nasledniki med ledenimi masami severnega morja, so napotili tehnika Simona Lake, da je predlagal, naj se raziskovalci severnega tečaja na svojem potovanju poslužujejo podmorskih čolnov. Podmorski čoln z zadostno velikim rezervoarjem bi se lahko peljal pod morjem; odajajoča ga temperatura bi bila tudi v najhujši zimi vedno ista, namreč ona morske vode. Lakejev podmornik bi lahko prevožil 280 km, ne da bi moral na površje. Po tako dolgi poti bi prispel ali v odprto morje ali pa vsaj v take pokrajine, kjer bi bil led tako tenek, da bi ga bilo mogoče s posebno pripravo prebiti. Na tak način bi se preskrboval s svežim zrakom. Z majhnimi minami bi se dal razstreliti prehod ali pa nekoliko metrov velika odprtina, skozi katero bi moglo pri-

ti moštvo na prosto tudi tedaj če bi moral podmornik ostati pod vodo. Čoln bi pri svoji vožnji proti severnemu tečaju napravil dnevno 160 km dolgo pot, na ta način bi napravil polovico poti v 10 dneh. (To dokazujejo Nanseneve skušnje, ki je dnevno napravil le 6 do 7 km dolgo pot, ker se je moral preriti skozi 4 m debel led.) Kanadska vlada sedaj preskuša porabnost Lakejevega podmornika za poštno službo v pristanišču Vancouver.

Fonografična pisava. H. Volta opisuje v francoskem listu »La Nature« nek aparat, katerega je iznašel Amerikanec Flower. Ta aparat zaznamuje vsako izgovorjeno besedo s posebnimi znaki, ki so podobni Morzejevim, tako da je mogoče poljubno zapisati in čitati vsak govor. Poskusi so dovedli Flowerja do tega, da je proučeval glas in govorjenje, ki sta zelo različna, iz popolnoma novega vidika, vsled česar ni besed v aparat govoril, ampak le šepetal, t. j. govoril brez pomoči glasnic. Šepetani glasovi pa done pri moških in ženskih enako. Fotografične slike šepetanih besed torej ne predočujejo tona in barvo glasu, ampak le ustne tone z njihovo različno intenziteto, ki vsako črko označujejo. Vsa na ta način dobljena znamenja tvorijo fonografično abecedo. Slike šepetanih besed se dobe s sledečo napravo: beseda, katere se izgovori v zelo občuten mikrofon, povzroči tok, ki preteče tokovni krog, obstoječ iz baterije akumulatorjev, odpora, prejemalca in primarne ovoja indukcijskega aparata. Tok sekundarnega ovoja pa preteče nit galvanometra, čigar nihaji natančno slede značnim valovom in se zaznamujejo na filmu, ki se vrti s hitrostjo 340 metrov v minuti. Številne slike takih besednih kurv so Flowera privedle do zaključka, da glas obstaja iz cele vrste tonovih slik, katere on imenuje »fonografično abecedo«. Mogoče mora biti torej znamenja te abecede avtomatično začrtati s črnilom na papir, tako da jih pozneje mogoče čitati kakor Morsejevo abecedo.

Avtomobilni po železniških tirih. Zanimivo poskušnjo v prometu poskuša ameriško vojaštvo: ali se da porabiti železniški tir za avtomobile? Kakor poroča ameriški znanstveni časnik, se opremijo v to prirejeni avtomobili s tirnimi obroči, ki se privijejo v dveh kosih na prvotna kolesa. Tako prirejeno vozilo lahko vozi po tirih in po okolica s slabimi cestami si obetajo od tega mnogo koristí. Pred vsem gre za tovorna vozila. Ako se odvijajo s koles tirni obroči, vozi auto po cesti lahko jako hitro; vsi dosedanji poskusi sploh so se obnesli.

Najdražja vezava na svetu je nemara ona, ki se nahaja na prekrasem prepisu korana, ki ga je pred petnajstimi leti poslal emir afganistanski perzijskemu šahu v darilo. Platnice so iz suhega zlata, okrašene s 167 biseri velike vrednosti, 122 rubini in 109 demantov. Veščaki so jo cenili na milijon in še rajši kaj več. Jako drago knjigo — piše »Čech« — smo imeli Čehi. V mislih imam proslavljeni staroslovenski evanglij — doslej imenovani »remeški«, na katerega so svoje dni prisegli francoski kralji. Evanglij se je sicer ohranil, ali njegove dragocene platnice so že davno raztrgane — njih slava je minila.

Ameriški kumt za francosko vas. Američani so prevzeli skrb za pozidavo porušene vasi Vitrimont v mozelskem ozemlju. Ameriški poslanik v Parizu Mr. Sharp je sam potoval na lice mesta in položil temeljni kamen za prvo zgradbo. Za pozidavo, ki se izvrši na docela moderni način, se osebno trudita neki Crocker iz San Francisca in Američanka Mis Daisy Polk. Pri gradbenem delu je zaposleno domače prebivalstvo, ki dobiva iz ameriških sredstev obile mezd.

Samoumor deželnega sodnega svetnika. V Praži se je utopil deželnosodni svetnik dr. Moravec. Poneveril je 30.000 K.

Lep plen berlinske policije. Berlinska policija je razgnala neki igralni klub blizu trga Potsdamm. Pri igri je bilo presenečenih več oseb. Policija je zaplenila 35.000 mark.

Mačji davek se je slabo obnesel. Na lovu za novimi dohodki si umišljujejo davkarji najrazličnejše davke. Posebno davek na mačke jih je mikal, tako da so po mnogih mestih in občinah na Nemskem razpravljali o njem, pa ga tudi uvedli, obetajoč si velikih dohodkov, ker se marsikdo ne bo hotel ločiti od živali zaradi davka. A motili so se. Mesto Striegau je uvedlo mačji davek, in število mačk se je manjšalo od dne do dne. Naposled je ostalo le 77 obdačenih živali. Zato so se razmnožile podgane in miši prav v neljubem številu in prisilile mestne očete, da so preklicali davek na mačke, da se rešijo golazni, ki je dosti hujše zlo.

Kako dolgo zadrž človek brez hrane? Najznamenitejši čin v stradanju je dosegel v zadnjem času badenski profesor Arnold Ehret, ki je preživel ob najstrožjem nadzorstvu zaprt celih 40 dni brez vsakršnih živil. Žejo je gasil pri tem z mineralnimi

vodami. Najpomembnejše pri tem pa je to, da ni imel 40dansk post zanj nobenih škodljivih posledic. — Znana stradalna umetnica Servalova je izvršila v poslednjem času vrsto stradalnih poizkusov. Zdržala je največ 25 dni brez hrane. Pri tem je izgubila 10 kg od svoje telesne teže. Človek zdrži torej vrsto dni brez hrane, a mora se ogibati vsakega težkega dela in piti precej pijače. Žeja je za človeka hujša nego lakota. Nekatere živali pa zdrže tudi brez žeje jako dolgo. K temu spada stara šaljiva uganka: V čem se loči človek od velbloda? — Odgovor se glasi: Velblod more dolgo delati brez pijače, a človek more dolgo piti brez dela.

Ega in tričetrt milijarde na dnu morja.

Na dnu morja leži 200 ladij četverozveze, počeni s mogočno bojno ladjo do prikritega podmorskega čolna. O njihovi vrednosti razpravlja stotnik I. Engel v časniku »Prometeus«. V zadnjih letih se je gradnja vojnih ladij precej podražila. Tako je stala ladja Patrie-razreda (v letu 1902—1903) 28 milijonov, tudi francoska ladja Duquesne-razreda (1915—1916) pa 68 milijonov mark, dočim je morala plačati Ruska za najnovejšo oklopnico celo skoro 77 milijonov. Pri povprečni ceni 1750 mark za tono linijskih ladij je izračunal Engel pri Angleški izgubo 362.250.000 mark za 12 potopljenih linijskih ladij; za 17 potopljenih angleških oklopnih križark (povprečna cena za tono 1970 mark) znaša izguba 530.619.500 mark; izguba 16 izgubljenih malih križark (povprečno 1050 mark za tono) znaša 107.425.000 mark. Prišteti je še 196 in pol milijona za 39 torpednih rušilcev in tri in pol milijona za 5 torpednih čolnov. Podmorski čoln je označen povprečno na 3 milijone, in škoda znaša pri teh 60 milijonov. Vsa angleška izguba znaša po Englu 1.260.194.500 mark pri 570 tisoč 140 tonah, torej nad 1 in četrt milijarde. Izgubo pri vsi skupini računa Engel za 731.000 potopljenih ton 1.580.886.500 mark., torej nad poldrugo milijardo, brez najnovejših izgub.

Stotnik piše: Poldruga milijarda na dnu morja! Če primerjamo to vsoto skupnim izdatkom, ki jih je požrla sedanja borba, je seveda le še majhen znesek, ki pomeni vendar znatno škodo nasprotnikom. Pri računati moramo tudi množino premoга, olja, streliva, živil, ki jih je pogoltnilo nezasitno morje. Po računih iz mirnih časov, ko se navaja kvečemu polovica do tretjine nalagalne teže, so imele angleške vojne ladje na krovu najmanj 40.000 ton premoга in 11.000 ton olja, kar je stalo poldrugi milijonov mark. Za strelivo je računati težo in vrednost po topovih na krovu potopljenih ladij, vendar se računa, da se je strelivo postrelilo večinoma še pred potopitvijo, zato se računa za 1078 topov še skupaj 430.000 streliv v vrednosti 40 milijonov mark.

Skupna škoda četverozveze na tem le majhnem področju svetovne vojne znaša torej okroglo 1 in tričetrt milijarde mark.

Perzijske preproge. Razstava perzijskih preprog se v ponedeljek zaključí. Ako kdo želi nabaviti si pristno perzijsko preprogo, naj blagovoli oddati svoje pismo pri portirju hotela »Stadt Wien« pod naslovom: Perzijske preproge.

Ljudska knjižnica: »Znamenje štirih«, londonska povest Conana Doyle. Vrlo zanimivo nam opisuje pisatelj, kako premeteno je razkril svetovnoznan policist Sherlock Holmes več sila tajnostnih zadev in izsledil krivice; ker ne moremo se načuditi njegovi bistroumnosti; cena 60 vin. V isti knjižnici je izšla povest češkega pisatelja Alojzija Dostala: »Darovana«. Velelepa povest sega v dobo naših apostolov sv. Cirila in Metoda in nam kaže žrtvepolno ljubezen hčere kristjane do očeta pogana. Plemenita Cvetana žrtvuje vse, da reši očeta poganstva. Nad vse ginljivo in pretresljivo je opisal pisatelj prizor snidenja škofa Metoda z oslepelim moravskim knezom Rastislavom. Cena 60 vin.; skupno s povestjo »Znamenje štirih« vezana knjižica stane 1 K 80 vin.; dobi se v Kato-liški Bukvarni v Ljubljani.

Ali ste se že prepričali, kako izboren nadomestek jedinega olja se da napraviti iz morskega Carragee-mahu, ki ga zanesljivo izbrane na vse strani pošilja za znesek 1 K 30 vin. za 1 liter olja Ivan Dežmen v Ljubljani, Kopitarjeva ulica št. 67 Kdor ga je enkrat naročil, naroči kmalu več. O tem priča lepo število priznalnih pisem in zahvalnic, ki jih je prejel razpošiljatelj od raznih zavodov in mnogo zasebnikov.

Pri težavah v želodcu, tiščanju, posebno po jedi, in pomanjkanju teka, zagotovi raba naravne »Franc Jožefove grenčice«, ne da bi bilo treba kakih posebnih naporov, neovirano lagodno odvajanje in redno prebavo. Generalni štabni zdravnik tajni svetnik pl. Nussbaum, sloviti učitelj monakovske visoke šole, izjavlja v nekem poročilu, da učinkuje Franc Jožefova voda naglo brez bolečin in večkrat že v prese- netljivo malih množinah.

Bolečina kot vremenski prerok niso nič izrednega. Cela vrsta ljudi je, ki vedo za ure naprej, kdaj bo deževalo. Blitajoča se vremenska izprememba ima za posledico bolečine v udih, trganje ali bodenje in bi vsak, ki trpi na tem, gotovo rad izgubil ta dar prerokovanja. To se pa more doseči z masiranjem bolečih udov s Fellerjevim fluidom iz rastlinskih esenc z zn. »Elza-fluid«, in kmalu ponehajo napadi bolečin. Za taka bol lajšajoča vtriranja se »Elza-fluid« zelo priporoča in ga gotovo ni v sedanjem času sredstva, ki bi bilo v to svrhu bolj priljubljeno. V tem oziru se »Elza-fluid« ne more z nobenim drugim sredstvom nadomestiti. Med vsemi sredstvi za vtriranja je pa tudi najcenejše, ker stane 12 steklenic poštnine prosto samo 6 kron. Edino pristen se naroča pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzarg št. 134 (Hrvaška). Istotako priljubljeno domače sredstvo so Fellerjeve lagodne odvajajoče rabarbera-kroglice z zn. »Elza-kroglice«. Predvojnne cene: 6 škatljic 4 K 40 v. poštnine prosto in Fellerjev močni črtnik zoper migreno z znakom »Elza«, 1 karton 1 krona. — Fellerjev obliž za turiste z zn. »Elza« v kartonih po 1 in 2 K hitro odpravi kurja očesa. (—c—)

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri č. kr. okr. sodišču v Brežicah so po prošnji Martina Rožman kot kursorja Jožefa Rožman in Marije Rožman v Curnovcu na prodaj po javni dražbi sledeče nepremičnine, za katere so se ustanovile pristavljene izključne cene in sicer:

1. vl. št. 19 kat. obč. Sromlje, obstoječe iz parcele:

št. 117	hiša št. 33 s hlevom,
" 125	hiša in klet,
" 156/1	hosta v obsegu 95 arov 77 m ²
" 171	hosta v " 61 " 68 "
" 156/2	vinograd v " 51 " 16 "
" 167	vinograd v " 61 " 55 "
" 157	vinograd v " 45 " 86 "
" 160	sadonosnik v ob. 1 " 62 "
" 165	vinograd v " 24 " 48 "
" 169	pašnik v " 14 " 66 "

2. vl. št. 195 kat. obč. Sromlje, obstoječe iz parcele št. 158/2 travnik v

v obsegu 8 arov 61 m².
Izključna cena ad I 9317 K —
Izključna cena ad II 52 K —
brez pritliklin.

Dražba se bo vršila dne

10. februarja 1917

dopolodne ob 11. uri pri tej sodnji, izba št. 5. Ponudbe pod izključno cenó se ne sprejmejo. Vsak ponudnik ima položiti pred dražbo kot vadij 10% izključne cene.

Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozira na prodajno cenó.

Kupec ima takoj položiti kupnino v gotovem ali od sodišča določenem roku.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri tej sodnji med opravnimi urami.

C. kr. okrajna sodnja v Brežicah

I. oddelek. dne 8. januarja 1917.

+ Bolestnim srcem javljamo vsem prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša nad vse ljubljena mati, stara mati in teta, gospa

Marija Erbežnik roj. Novak

včera v petek 19. januarja ob 1/2 8 uri zvečer, v starosti 80 let, po dolgi mučni bolezni, previdna s tolažili sv. vere zaspala v Gospodu.

Pogreb nepozabne ranjke bo v nedeljo 21. januarja ob 4. uri popoldne iz hiše zalosti Florjanska ulica št. 14 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 20. januarja 1917.

Globoko žaljoči ostali.

Za spomin in okras sobe

je slika Vašega, že mogoče padlega moža, očeta, sina, brata, itd. Pošljite nam slike Vaših znancev in prijateljev, da jih za malo ceno K 6 povečamo na krasen karton 43/33 cm veliko. — Poleg velike razpošiljamo tudi male slike: 1 stane 40 v, 10 skupaj samo 3 50. Izdelujemo tudi obeske za verižice in broške posnetepo fotografiji. Cene po dogovoru. — Vsa druga spadajoča dela se izvršujejo po dogovoru točno in po najnižji ceni. — Najtopleje se priporočam vsem naročnikom. Denar naj sepošlje naprej in 50 v več za poštino ali po poštne povzetju. —

Otrin Jožef, Seegraben b. Leoben.

155 **Proda se**
Pisalni stroj
Gradišče št. 5, I. nadst. levo.

Išče se boljši hlapec (tudi starejši), vojašine popolnoma prost, kot

skladiščnik

za Špecerijsko trgovino F. DOLENZ, Kranj. 148

Vajenec

za ključavničarsko obrt v Ljubljani se takoj sprejme. Naslove ponudnikov sprejema uprava Slovenca pod šifro: »Ključavničarski vajenec«. 151

Prosti čas od 6-7 ure zvečer

želi kontoristka s parletno prakso za pisarniško delo porabiti! Cenj. dopisi naj se blago volijo poslati na upravništvo tega lista pod »Zanesljivost 20«. 152

Proda se lepa, moderno zidana 115

hiša.

Več se poizve v Sodni ul. 3. I. n. desno.

Organist - cerkvenik,

oženjen, vojašine prost, želi službo premeniti ima lepa spravevala in postranski zaslužek. Želi si tudi nekaj zemljišča. Naslov v upravništvu lista pod št. 116.

Slav. občinstvu in gosp. trgovcem priporočam

slamnate čevlje (šolne)

katere sem začel izdelovati na debelo, tako da vsakemu lahko postrežem. Ker je druga obutev tako draga, bode ta za osebe, ki imajo opravilo v sobah prav dobro došla. Naj vsak poskusi! FRANC CERAR, tovarna slamninkov v Stob-u, pošta Domžale pri Ljubljani. 107

Gospodična ali gospa

s primerno naobrazbo se sprejme k 5 otrokom. Pismene ponudbe z natančno navedbo prakse itd. naj se pošljejo na naslov:

Irma Sušnik Ljubljana Zajoška c. 21

25 zajcev skupno s hleuci

proda L. Pianina, Šk. Loka, Gorenjsko.

Inteligentno deklico,

lepega vedenja, vajeno reda in snage, ki ima veselje do šivanja, sprejme v uk samostojna dama. Dopoldne je pomagati v gospodinjstvu (t oseba); popoldne šivanje. — Učna doba 2 leti. Dobra oskrba in lepo ravnanje. — Pismene ponudbe na uprav. »Slovenca« pod znakom: »V Bosni 149«.

Dekle,

pridno in zanesljivo, želi stopiti v službo pri kakšni boljši rodbini brez otrok, ali boljši samski osebi. Zmožna je vsega gospodinjstva, ter ima tudi gospodinjstvo šolo. — Naslov daje uprava »Slovenca«, pod št. 123. (Znamka za odgovor).

SODE

nove in stare od 56 l naprej kupi A. OSET p. Guštanj, Koroško.

Kupljo se tudi steklenice od kislh vodá. 149

Kdor izmed gor.ških beguncev ima 8 — 10 kg

modre galice

na prodaj, je naprošen javiti svoj naslov na upravo »Slovenca« pod št. 143.

Vajenca,

ki ima veselje do kolarske obrti, sprejme takoj

LUKA ŽITKO, kolar, Vrhnika.

Proda se takoj 4 leta star, črn, širok, težak

konj

Več se poizve v ZG. ŠIŠKI št. 26. 129

Kupi se večja množina zareznih strešnikov in žlebakov (kop) za pokrivanje streh, kakor tudi cement in žgano apno.

Prijazne ponudbe se prosi na: LEOPOLD OBLAK, stavbeno podjetje, Ilirska Bistrica. 139

Vsakovrstne 108

slamnike

priporoča gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu v obilo naročitev. Cene primerno nizke, postrežba, kakor je v takem času najboljše mogoča. FR. CERAR, tov. slamninkov v Stobu, pošta in žel. post. Domžale pri Lj.

Kot KUHARICA

želi stopiti v župnišča, pridno in zanesljivo dekle srednje starosti. Vajena je vsega gospodinjstkega dela, zmožna je tudi nekoliko šivanja. Naslov pove upr. tega lista pod št. 127. (Znamka za odg.)

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino tvrdka JELAČIN & Ko. Ljubljana ljubljanska industrija probkovich zamaškov

V najem se vzame za majev termin v Ljubljani ali okolici

posestvo

ali pa

gostilna.

Naslov pove uprava lista pod št. 96 ako se pošlje znamka za odgovor.

F. BATJEL, Ljubljana Stari trg 28 (prej v Gorici)

vlj. priporoča novo zalogo koles, šival. strojev, gramofonov, žepn. elektr. svetilk, kompl. že od K 2.— V zalogi vedno par tisoč. Najboljše baterije. Posebno nizka cena za razprodajalce. — Pismena naročila se takoj izvrše. 3010

Slovenske narodne pesmi

za citre in petje. 144

Priredil in izdal Iv. Kiferle v Ljubljani, Krojaška ulica 8. II. Izšla sta V. in VI. zvezek. Dobiti je mogoče tudi še prejšnje zvezke. Cena vsakemu zvezku je 2-40 K. Naroča se pri izdajatelju. Povzetje drago. Kdor pošlje denar naprej, dobi zvezke poštine prosto. To je najhitreje in najceneje. Pošiljalec zapiše pod svoj naslov številko zvezka, in to zadostuje.

Slov. voj. narodne pesmi

za štiri glasove, 1915. 144

Fran Marolt, Ljubljana, K 1-50 in K 1-80. Solam, župniščem, društvom, vojakom itd. najtopleje priporočamo. — Najlepše darilo!

Prazne vreče

vsake vrste in v vsaki množini kupi in plača po najvišjih cenah trgovska firma J. KUŠLAN, Kranj, Gorenjsko. — Istotam se kupujejo po najvišjih dnevnih cenah

suhe gobe.

2383

Za trafiko se išče

prodajalka

s kavcijo. — Oferte s fotografijo na: nasl.: »Slovenec« »Prodaj. za trafiko.«

Izborec nadomestek za pravo jedilno olje

za vsakovrstne salate si vsakateri lahko sam pripravi brez vseh pridakov in nadaljnih stroškov, če kupi zavitek

Islandskega Caraghee-mahu,

ki velja za napravo enega litra tacega olja K 1.—, prvovrstni garantirano izbrani za 1 liter olja „ 1-30, „ 2 litra „ 2-40.

Navodilo za napravo je pridejano vsakemu zavitku.

Ze pripravljen, tekoč nadomestek olja za takojšnjo uporabo velja liter K 2.—; steklenico je treba prinesiti seboj. Po pošti se tekoči nadomestek ne razpošilja.

Dobi se pri M. ŠPENKO, prodaja moke in islandskega Caraghee-mahu, v Ljubljani, Kopitarjeva ulica in JURIJ MARENCE, trgovec v Ljubljani, Dolenjska cesta.

Poštna naročila in denarne pošiljatve naj se pošiljajo 2980

Ioan Dežman, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6.

Kostanjeve in bukove hlode

kupi vsako množino karnof vagon

Strojilna tovarna SAMSA & Co v Ljubljani.

Vpoštevajo se le pismene ponudbe z navedbo cen. 136

Vabilo na redni občni zbor

Kmetske posojilnice na Vrhniki

registrovane zadruge z omejenim poroštvom ki bo

v nedeljo, dne 28. januarja t. l. ob 2. uri popoldne v združni pisarni na Vrhniki.

Dnevni red: 1. Poročilo ravnateljstva. - 2. Poročilo nadzorstva o računskem sklepu. - 3. Sklepanje o razdelitvi dobička. - 4. Volitev ravnateljstva in nadzorstva. - 5. Čitanje revizijskega poročila in ukrepi vsled istega. - 6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Dobiček. Bilanca Kmetske posojilnice na Vrhniki za l. 1916 Dolgovl.

	K	h		K	h
1 Račun posojil:			1 Račun deležev	16700	—
Stanje koncem l. 1916 . . .	1257505	78	2 Račun hranilnih vlog . . .	2273913	68
2 Račun obresti:			3 Račun obrestil:		
Zaostale obresti	19159	56	Predplačane za leto 1917. K 880-56		
3 Račun denarn h zavodov:			Zadružnikom dolžne „ 788-—	1698	56
Stanje naloženega denarja .	1132446	54	4 Račun rezervnih zakladov:		
4 Račun poštno-hran. urada:			1. Stanjesplošnega rezervnega zaklada I. K 179635-47		
Stanje konec l. 1916	2587	42	2. Stanjesplošnega rezervnega zaklada II. „ 3406-72		
5 Račun vrednostnih listin:			3. Stanje pos. za izgube 19501-58		
Stanje konec l. 1916	40035	80	4. Stanje pokojninskega rezerv. zaklada „ 62045-14	264678	91
6 Račun prehodnih zneskov:			5 Račun izgube in dobička:		
Zaostali eksekucijski stroški	1523	81	Čisti dobiček za l. 1916 . . .	12171	79
7 Račun inventarja:					
Končna vrednost	200	—			
8 Račun združnega doma:					
Stanje vrednosti konec l. 1916	48547	64			
9 Račun posestva	37583	—			
10 Račun blagajne:					
Gotovina konec l. 1916 . . .	29543	39			
	2569132	94		2569132	94

Plemensko in delavno živino

kot bike, krave, telice, vole, breje svinje, mrjase, prašiče za rejo, prasce in ovce preskrbi

Deželno mesto za dobavo kladne živine v Ljubljani
Turjaški trg št. 1.

8 vinarjev

(za 1 dopisnico) Vas stane moj glavni cenik, ki se vam dopošlje — na zahtevo brezplačno.

Prva tovarna ur JAN KONRAD, c. in kr. dvor. založnik Brtix št. 1552 (Česko.)

Nikel ali jeklene ure na sidro K 3—, 7—, 8—, Vojno-spominske ure ali jeklene ure K 11—, K 2—, armadne radij. ure iz niklja ali jekla K 12—, listvne srebrne rokopt romont. ure s sidrom K 19—, K 20—, Budilke, stenske in ure na stojalo v veliki izbiri po nizkih cenah. Zlastno pisarno jamstvo Pošilja po povzetju. Zamena dovoljena ali donar nazaj.

Pozor! Blago Pozor!

se vsaki dan podražuje!

Prepričajte se,

da pri meni kupite najcenejši vsakovrstno perilo, čevlje in vse potrebščine za šivilje. Se po stari ceni: velika zaloga umetnih cvetlic, nagrobnih vencev s travki in napisom, dokler zaloga.

Kat. Widmayer pri „Solnon“ za vodo.

Zaloga v Ljubljani: A. Šarabon in Julius Elbert.

Kupijo se

HLODI

iz mehkega lesa, po cele vagone. Ponudbe na upravo lista pod »HLODI«.

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi oljnate portrete na platno izvršuje umetniško po vsaki fotografiji

DAVORIN ROVŠEK

prvi fotografski in povečevalni zavod v Ljubljani, Kolodvorska ulica 34a.

Deklica,

14—15 let stara, poštenih starišev in ki ima veselje do trgovine. večša tudi nemščine, se sprejme pri JOS. BRINŠEK, trgovina z meš. blagom, Trnovo (Kranjsko). 135

Štambilije

vseh vrst za urade, društva, trgovce itd. Anton Černe graver in izdelovatelj kavčuk - štambiljev Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Ponudim za razprodajalce naslednje

čevljarske izdelke:

800 parov dobrih visokih ženskih klobučevinastih čevljev za zadrugo št. 37 do 42 po K 9.50 za par.
600 prva otroških čevljev na zaponke iz sukna s podplati iz plutovine št. 21 do 25 po K 4.50 za par.
500 otroških čevljev na zaponke iz sukna z debelimi podplati iz klobučevine in hroleja od št. 19 do 26 po K 3.60 za par.
Tudi sicer imam zelo veliko zalogo drugih vrst klobučevinastih, usnatih in lesenih čevljev po najnižjih cenah. Zahtevajte prosim ponudbo in vzorce. Pošilja povsod po povzetju v popolno zaevoiljnot. Naslov: RUDOLF WERDISHEIM, tovarniška zaloga čevljev, Gradec, Sporgasse 11 91

G. F. Jurásek

vglasevalec glasovirjev in igravec glasbil

Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Zaloga ter izposojevalnica glasovirjev, pianin in harmonijev. Ugodna razmena in desetletno jamstvo. Spec. cini zavod za vglasevanje ter popravila vseh glasbil. Vglasevalec v »Glasbeni matiči« ter v vseh slovenskih zavodih.

Proda se

KRAVA

s teleom, se mlada in dobra mlekarka. — Poizve se v Zg. Šiški št. 57.

Orehov les v hlodih, Kostanjev les v polenih in hlodih

2407

kupim

vsake vagonsko množino po najvišji dnevni ceni. J. POGAČNIK, Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

Čevlji

z lesenimi podplati najboljše kakovosti se dobavijo takoj na debelo. Vzorec po povzetju.

J. Hoenig, Ljubljana

Gradišče št. 8.

Dostavitev ! takoj!

Brez pomisleka so

Dostavitev ! takoj!

Jos. Petelinca

šivalni stroji najlepše in času najprimernejše priložnostno darilo.

Ti stroji znamke „Gritzner“ in „Afrana“ so najboljši sedanosti, šivajo, vezejo (štikajo), krpajo (mašijo) perilo in nogavice, ter imajo 10 letno garancijo, kroglična, brezsumen tek, ter biserni ubod. Vedno v zalogi priproste in luxus opreme, ter stroji najnovejših sistemov. Pouk v ravnanju s strojem kot tudi umetno vezenje, krpanje perila ter šivanje z aparati vsaki čas in povsod brezplačno. 2978

Cim preje kupiš, ceneje kupiš — dobro le v Ljubljani, sv. Petra nasip 7, blizu frančiškanskega mostu, levo ob vodi, 3 hiša pri

Jos. Petelinca.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani

n. a. dež. življ. in rentne, nezg. in jamstvene zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrti, otroških dot. rentna in ljudska, neškodna in jamstvena zavarovanja. Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Udeležba na dividendah pri življenjskem zavarovanju že po prvem letu: Stanje zavarovanj koncem leta 1914. K 175.490.838—
Stanje garancijskih fondov koncem leta 1914. K 48.732.022-76
V letu 1914. se je izplačalo zavarovancem na dividendah iz čistega dobička . . . K 432.232-66

Kdor namerava skleniti življenjsko zavarovanje, veljavno za **očno zavarovanje**, naj se v lastno korist obrne do gori imeovane podružnice. — Prospekti zastoj in pošitine prosto. 1439

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji. Marije Terezije cesta št. 12.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

Vzajemna zavarovalnica

proti požarnim škodam in poškodbam cerkvenih zvonov

Ljubljana ::: Dunajska cesta št. 17.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe; 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako; 3. vse poljske pridelke, žita in krmo; 4. zvonove proti prelomu; 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti neizgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni sklad in udnine, ki so znašale l. 1912. 673.358 kron 17 vin., so poskočile koncem leta 1913. na 735.147 kron 17 vin. Tedaj čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolje bo rasel sklad.

Ponudbe in pojasnila da ravnateljstvo, glavno poverništvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh tarah nastavljeni poverjeriki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo. 1439

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanji vlagatelj so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno poštne hranilnice 4 1/2 %

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let; pa tudi izven odsekov proti poljubnim dogovorjenim odplačilom. Dovoljujejo se ranzijska posojila proti zazuambi na plačo in zavarovalni polici ali poroštvo. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 K 519.848-40. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stol. kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Bogumil Remec, c. kr. profesor v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karo Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Clani: Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; Zajc Albin, c. kr. rač. oficijal v Ljubljani; Anton Kralj, tajnik Zadrugne zveze v Ljubljani; Dr. Mihar Alojzij, gimn. veroučitelj v Ljubljani; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Susnik, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Clani: Anton Čadež, katehet v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. in rač. oficijal v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor; v Ljubljani; Avguštin Zajc, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

4¹/₄ %

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 50 vinarjev na leto.

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najboljše.

Ustanovljeno 1842. — Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Prodaja oljnatih barv, lakov, firneža, čopičev, barv za umetne in sobne slikarje, barv za zidovje, sploh vseh v najino stroko spadajočih predmetov v priznani najboljši kakovosti, pri točni in vestni postrežbi.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6.

Cene kolikor mogoče zmerne.

Nasproti hotela »Union«

AMERIKANSKI SLOVENEK

je prvi slovenski list v Ameriki. — Ustanov. leta 1891. — Stane 15 K letno. — Izhaja v torek in petek v lastnem domu.

1006 N. Chicago St., Joliet, Ill. USA.

Centenim rojakom in slavim denarnim zavodom priporočamo svoj

BANČNI ODDELEK

za pošiljanje denarja na vse kraje in izvrševanje vseh tozadevnih bančnih poslov. —

Vse naše poslovanje je zajamčeno!

Podplati se ohranijo, če se na nove ali na malo ponošene čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena:

za o'roke 26—35	za dame in dečke 36—42	za gospode 40—48
K 1'20	K 1'50	K 1'80

Dobe se na zalogi čevljev »PEKO«
Peter Kozina & Ko., Ljubljana

Breg, nasproti sv. Jakoba mostu.

Sprejmejo se takoj

8053

zidarji, tesarji in delavci

proti dobri plači za betonsko stavbo na **Dobravi** pri Jesenicah. — Za stanovanje in prehrano je skrbnjeno. — Natančna pojasnila se dobe v gostilni Franc Scagnetti v Ljubljani, Metelkova ulica št. 19, ali pa pri tvrdki **V. Scagnetti** na **Dobravi** pri betonskem delu. —

1 liter izvrstnega nadomestila za olje
si lahko naredi vsak sam iz mojega zelo priporočljivega

Caraghee morskega mahu

1 zavitek garantirano izbranega za 1 Ltr stane K 1'—, Ker mi vsled velikih poštinih naročil ni mogoče vsem cenj. odjemalcem točno ustreči, se dovoljujem tem potom vseln cenj. odjemalcem sporočiti, da se dobi moj morski mah

za okolico	Novo mesto	pri g.	A. Oblak	Novo mesto
>	Kranj	>	F. Dolenz	Kranj
>	Tržič	>	L. Lavš	Tržič
>	Jesenice	>	M. Perušek	Jesenice
>	Radovljica	>	F. Perc	Radovljica

za Ljubljano se dobi pri g. Marija Lukanc Kopitarjeva ulica 4, in vseh boljših trgovinah. Poštna naročila najmanj 6 zav. sprejema **J. Urek, Ljubljana 5, Mestni trg 13.**

100 litrov zdrave domače pijače osvježuje, dobre in zejo gaseče si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananas, jabolčnik, grenadine, malinovec, poprova meta, pomarančni, čičeča perla, višnjevec. Skarži se ne more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna posimi tudi vroča namesto ruma ali žganja. Snoviz natanč. navodilom stanejo K 10'— po povzetju. **JAN GROLIČ** drožerija pri angr. **BRNO 643 Morava.**

Dijamanti za rezanje stekla za steklarje in domačo rabo. Št. 1 za steklo v oknih K 3'50. — Št. 2 za nat. močno steklo K 5'30. — Št. 3 za vse vrste brušenega stekla K 8'10. — Št. 4 za močno brušeno steklo, neobdelano, in za greala K 11'70. Povzetje 55 vinar. več. Za resno in solidno blago tamé! **JAN GROLIČ**, drožerija pri angr., **BRNO 643 Morava.**

500 kron v slatu če ne odstrani krema **Grolloch** z zdravim spajajočim milom vse solnčne pege, margo, solnčne opekline, ogroze, obrazno rdečico itd. in ne ohrani rožo mila dostno svežo in nežno. Cena K 5'75 s poštnino vred. 3 porcije stanejo K 16'—, 6 porcij K 30'70. Vse brez kalih nadaljnjih stroškov. Naslov za naročila: **JAN GROLIČ**, drožerija pri angr., **BRNO 643, Morava.**

Framydol je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brade za trajno temno pobarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2'70. **Rydyol** je rožnata voda, ki živo pordeči blede lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2'45. Povzetje 55 vinar. več. Naslov za naročila: **JAN GROLIČ**, drožerija pri angr., **BRNO 643, Morava.**

Baržun.

Višek letošnje mode.

Bogata izbira v različnih kakovostih in barvah.

A. & E. Skaberné

veletrgovina z manufakturnim blagom

Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Erzovavke:
Prometbanka Ljubljana.

C. kr. priv.

Telefon št. 41.

Sološna prometna banka podružnica Ljubljana, prej J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 33 podružnic, **Vogal Marijin trg** — **Sv. Petra cesta**. Delniški kapital 60.200.000 K Reserve 17.000.000 K

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevni vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shranjevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje. 15

Najkulantnejše izvrševanje borznih naročil na vseh tuzemskih in inozemskih mestih. — Izplačevanje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodajanje deviz, valut in tujih novcev. — Najemodaja varnih predalov samoshrambe (safes) za ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastnim zaklepom stranke. — Brezplačna revizija izžrebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa žrebanja. — Stanje denarnih vlog na hranilne knjižice dne 30. novembra 1916 K 143.241.140.—.